

SĂPTĂMINAL EDITAT DE GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL
ANUL IV • Nr. 39 (189) • 6-12 octombrie 1993 • 16 pagini • 80 lei

**VLADIMIR
TISMANEANU**

pag. 13

**Moartea
comunismului
sovietic**

GERHARDT CSÉJKÁ

HELMUTH BRITZ

Sfidarea

Orice s-ar mai întâmpla de-acum înainte și oricum vor mai fi interpretate infrântările armate de la Moscova, una din lecțiile acestor zile este că democrația, dialogul și toleranța își au limitele lor. Cu cei care disprețuiesc legea, cu cei care înlocuiesc tratatele cu focuri de armă (fie că ei se numesc Rutkoi și Hasbustov, fie că au alte nume) nu se poate dialoga. Astfel de oameni nu acceptă soluția înțelegerii și a compromisului: ei doar cedează tactic, forțăți de împrejurări, și își respectă angajamentele doar dacă se simt slabii – în nici un caz pentru că ar fi legați de o înțelegere scrisă ori de un cuvînt dat.

Democrații nu știu mai niciodată să adopte atitudinea cuvenită față de asemenea "parteneri": cind puterea reprezentanților forței scade, democrații tind să-i ignore. Cind ea crește, democrații caută un compromis precaut. Cind ceilalți devin amenințători, sfidând și prin faptă și prin vorbă, democrații, ironici, le enumera greșelile de gramatică și vocabular. Hrănirea de neglijență și lasitatea din jur, monstrul sporește, atrage magnetic spiritele oscilante, descurajează nemulțumirile, dă tot mai mult impresia unei forțe irespisibile. Uneori înfrântarea directă nici nu mai are loc, forță brutală a cucerit cimpul de luptă.

Dar chiar dacă democrația triumfă, după o luptă decisivă, cite pierderi puteau fi evitate printr-o ripostă hotărâtă, luată la timp!

Forță care sfidează legea nu sosește totdeauna încălită în cizme și cu automatul la șold. Stadiile dintii ale înfrântării sunt înfașate în inocență. Primiile ilegalități se comit sub acoperirea legii și a procedurilor birocratice. Aria funcționarilor obediensi și modesti, răsfârșul hirților și al adreselor, citarea incongruentă de paragrafe de legi etc. – acesta este preludiul arbitraului. În spatele lui se află însă ranga și mitraliera. Un exemplu?

Înă-l: Instalat după Revoluție în Calea Victoriei 120, printr-o hotărîre guvernamentală, purtind semnaturile autorităților oficiale de atunci, Grupul pentru Dialog Social a fost amenințat cu evacuarea (și în cîteva ceasuri redacția "22" chiar a fost evacuate) la 14 iunie 1990. Mai întii au venit la poartă minerii cu bîtele, apoi, în mod "pașnic", o fundație despre care nici atunci, nici după aceea nu s-a mai știut nimic ("Participanții la Revoluția din Decembrie") cu repartiție pentru sediul GDS. Membrii "fundației" (soldați) descărcau dulapuri de fier. În curte, atunci cind s-a aflat că repartiția era un fals grosolan.

Cum fundațiile de toate felurile au proliferat, în urmă cu aproape un an, prin hotărîrea nr. 811/29.12.1992 a Guvernului s-a prevăzut înființarea unui "Centru Cultural -Ioan Cuza" în subordinea Ministerului Culturii", avînd ca sediu tot "clădirea în care funcționează Grupul pentru Dialog Social". Despre această hotărîre guvernamentală, Grupul pentru Dialog Social este înștiințat oficial doar la 21 septembrie 1993, cind o scrisoare semnată de directorul adjunctă a Muzeului Satului (proprietarul clădirii) îl "aduce la cunoștință rugămintea de a lua măsurile

Anchetă "22" O TIPOGRAFIE PENTRU LINIȘTEA SCRITORILOR

pg. 8-9

necesare pentru eliberarea în termen de 30 de zile de la prezenta scrisoare a spațialui deținut în baza contractului de închiriere, deși acesta a fost încheiat pe o perioadă de trei ani".

Prima noastră nedumerire este că acest centru cultural, aflat în subordinea Ministerului Culturii, poartă, după cum o stătează și hîrtia oficială, numele de Ioan Cuza, deși numele domitorului Alexandru Ioan Cuza îl cunoște și copiii de scoala.

A doua nedumerire: deși în adresa semnată se recunoaște negru pe alb că actualul contract de închiriere a sediului GDS a fost încheiat pe o durată de trei ani (expirind adică în 1995), hotărîrea de Guvern îl ignoră. Îl ignoră și direcțoarea adjuncță a Muzeului Satului, Georgeta Stoica (semnatara scrisorii), și directorul plin (Ioan Godea) și ministrul Culturii, scriitorul Petre Sâlcudeanu. De ce să respecte dinșii contractele? Nu-i mai simplu, dacă te simți tare, să scrii adrese, să te referi la hotărîri de guvern?

Aspectul contractual reprezintă însă numai partea formală a acțiunii. Mai există și unul de fond: ce vrea de fapt Ministerul Culturii să evacueze din Calea Victoriei 120? Un butic? Un tripu? O sală de jocuri mecanice? Un spațiu folosit inadecvat din punct de vedere cultural?

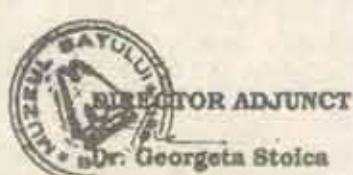
Ministerul Culturii vrea să evacueze revista "22". Si mai ce? Librăria "Humanitas". Editura "All", specializată în editarea de manuale universitare. Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului din România – Comitetul Helsinki. O bibliotecă publică de politologie cuprinzînd diferite donații din străinătate. Centrul Video-Est și (deocamdată în ultimul rînd) chiar sediul GDS. Aici au avut loc întîlniri cu personalități politice și culturale din străinătate (A. Michnik, A. Gluckmann), sau din diaspora românească (Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Virgil Nemoianu, Sorin Alexandrescu), ambasadori (Coen Stork, Renaud Vignal, Mihai Botez), membri marcanti ai guvernelor, reprezentanți ai instituțiilor oficiale (Mircea Coșea, Mișu Negritoiu, Teodor Melescanu, Liviu Maior, Petre Ninosu, Virgil Măgureanu). Aici s-au constituit primele sindicate, primele asociații civice, aici se desfășoară conferințe de presă, lansări de carte etc.

Constituie toate acestea o ofensă adusă memoriei lui "Ioan Cuza" (?!), presupusul locatar al clădirii de acum 130 de ani? Sau asemenea întîlniri au devenit incomode pentru o anumită parte a Guvernului?

Si aceasta tocmai în zilele în care România este primită în Consiliul European.

E oare o frivolitate să vorbim despre înștiințarea soșită pe adresa GDS într-un moment cind Moscova nu s-a spălat bine de singe? Este cazul de față minor? Oricum, este aceeași reacție: sfidarea celor neconsolați cu legea și cu democrația.

"22"

bDr. Georgeta Stoica

Despre trecerea la limită

Dl. H.-R. Patapievici publică (în nr. 34/1993 al revistei "22") un incitant excurs asupra credinței lui Isaac Newton într-un adevăr "arhaic", ce se pretează la o treptată decodificare. O astfel de concepție teosofică despre adevăr (propriu Renașterii) s-ar afla tratată explicit de Newton (în 1690) într-o "Scolie clasice", pe care intenționa să o intercaleze, la o viitoare ediție a Principiilor matematice ale filosofiei naturale, în cartea a III-a (...). Nu a făcut-o, poate temându-se și el, ca Jakob Burckhardt mai târziu, de nerozia educată a unor bine plasati vioi eruditissimi".

În ediția de care dispun a Principiilor matematice ale filosofiei naturale de I. Newton (Ed. Academiei RPR, 1956, traducere prof. Victor Marian, text revizuit de prof. Victor Vâlcovici), apare la sfîrșitul Cărții a III-a o "Scolie generală", introdusă de autor începând cu ediția a II-a (1713), care într-adevăr nu conține referiri la un "atomism" pre-aristotelic, egiptean sau feniian (ar fi fost util dacă dl. Patapievici menționa sursa "Scoliei clasice" din 1690).

"Scolia generală" din 1713 pare mai precaută și mai elaborată: "E clar că Supremul Dumnezeu există în mod necesar; și din aceeași necesitate este totdeauna și pretutindenea. De unde de asemenea totul este asemenea lui, întreg ochiul, întreaga ureche, întreg creierul, întreg brațul, toată puterea de simțire, înțelegere și acțiune, dar într-un fel mai puțin omeneșc, într-un fel mai puțin trupesc, într-un fel cu totul necunoscut nouă. După cum un orb nu are ideea culorilor, astfel noi aveam idee de felurile în care pre(a) înțeles Dumnezeu simte și înțelege toate. E cu totul lipsit de orice corp și figură trupească, și deci nu poate fi văzut, nici auzit, nici atins, și nici nu trebuie să-l adorăm sub nici o formă trupească. Avem idee despre atributele sale, dar nu cunoaștem deloc care e substanța unui lucru oarecare" (ed. menționată, pp. 417-418). Să-l studiem Lucian Blaga pe Isaac Newton?

În ce privește calculul fluxiunilor (adică analiza matematică în calitate de metodă pentru studiul tranzitoriu-lui), avem de-a face tocmai cu depășirea gîndirii statice și a "Paradoxului lui Zenon" prin-tr-o rafinată flexibilizare a spiritului de observație: "Se mai poate afirma de asemenea că dacă se dă ultimele rapoarte ale cantităților disparente, vor fi date și ultimele mărimi; și astfel orice cantitate va consta din indivizibile, contrar celor demonstate de Euclid asupra incomensurabilelor în Cartea a X-a a Elementelor. Dar această obiecție se intemeiază pe o ipoteză falsă. Ultimele rapoarte cu care dispar cantitățile nu sunt de fapt rapoarte ale ultimelor cantități, ci limite (subl. ns., A.H.S.) de care se apropiie în continuu rapoartele cantităților ce descrez fără limită" (I. Newton, ed. citată, p. 56).

Conștientizarea trecerii la limită poate fi aşadar considerată ca atestare a nașterii spiritului științific și filosofic modern.

Nu am în nici un caz intenția de a dizolva frumusețea eseului d-lui H.-R. Patapievici, iar împotrivirea d-sale față de un adevăr "absolut și fără rest" merită întreaga noastră atenție. Cu toate acestea, chiar d-sa recunoaște ("22", nr. 33/1993, "Ce este -poporul-?"): "Prin urmare, ce legitimitate (față de subiectul unic numit popor) au mișcările populare (fie ele și de un procent)? Cred că, fără a fi cinic, singura legitimitate este succesul lor. Dacă reușesc să se impună, au fost legitime; dacă nu, nu."

Ce s-a întâmplat pe 21 Decembrie 1989? O analiză cit de sumară a fenomenelor din intervalul 16-20 Decembrie 1989 ne arată că Institutul-pilon ale Puterii (Organele de partid și Securitatea) ajunsese la limita capacitatii de reacție, astfel că arena socială a rămas liberă pentru conflictele umane cruciale: V. Milea-Ceaușescu, Călin Nemeș-Carp Dandu. Este totușă dacă generalul Vasile Milea a găsit o soluție curajoasă și onorată, iar căpitanul Carp Dandu – o soluție meschină?

**PREȚUL ABONAMENTELOR DEJA CONTRACTATE NU SE MODIFICĂ.
INDIFERENT DE SCHIMBĂRILE ULTERIOARE ALE PREȚULUI REVISTEI.**

LA SEDIUL REDACȚIEI PUTEȚI
CUMPAРА DIN STOC:

Numere, după cum urmează: din anul 1990 numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 25, 28, 29, 38, iar din anii 1991 și 1992 – orice număr. Exemplarele vechi sunt comercializate la prețul actual al revistei. De asemenea, redacția "22" ține la dispoziția doritorilor "Raportul asupra evenimentelor din 13-15 iunie" (120 lei), precum și Edițiile speciale: "22" – "Suspiciune de fraudă" (50 lei), "Oslobodenje" (30 lei).

Deci, fenomenele istorice și sociale de astăzi ne pun în situații tot mai tensionate, în care adoptarea rapidă a unor decizii cu urmări nu prea relevante devine esențială. Din păcate, experiența cîștigată de noi (într-un context internațional civilizat, deci alert și riguros) este încă nesemnificativă, în ambele sale componente: ca experiență de viață individuală și ca mentalitate (experiență acumulată intelectual). Personal mai speram că, de exemplu, un fost finanțist liberal (cu doctorat la Roma în perioada interbelică) va găsi cuvinte să se impotrivească unor afaceri de genul Caritas; de curind aflu că s-a inscris deja în "avalangă"!

Desigur, microcompuțerele permit deocamdată unui cap "supra-dotat" (l-am numit pe dl. I. Stoica) să își țină "banca de date" într-o servietă. Însă ce limite va avea acea servietă? Dacă ea se transformă într-un șir de lăzi blindate ce trebuie apărate în fiecare oraș de către "fundări" militare? Ar fi dureros ca intelectualii mai frâmnăți de civilizație (printre aceștia, destul de limbă maghiară) să rămână singurii conștienți de anumite limite.

6 septembrie 1993
AL HORIA ȘTEFĂNESCU

Aveți neîndoilenic dreptate atunci cînd susțineti că trecerea la limită poate fi considerată drept criteriu de evaluare a prezenței spiritului științific modern (cel puțin în științele matematizate). O lucrare care tratează pe larg chestiunea atinsă de dvs. este: Michel Blay, La naissance de la mécanique analytique.

La science du mouvement au tournant des XVIIe et XVIIIe siècles, PUF, 1992. Cît privește esențialul informației privind notele manuscrite ale lui Newton pe care cercetătorii le-au denumit "classical" Scholia, puteți consulta J.E. McGuire și P.M. Rattansi, "Newton and the 'Pipes of Pan'", Notes and Records of the Royal Society, 21 (1966), pp. 108-23; 126-31; 134-8; iar pentru tradiția hermetică în Renaștere: Frances A. Yates, "The Hermetic Tradition in Renaissance Science", în Charles S. Singleton (ed.), Art, Science, and History in the Renaissance, The John Hopkins Press, Baltimore, 1968, pp. 255-62; 265-71. Fireste, aș fi putut menționa sursele în corpul articolelui: dat fiind însă caracterul lor prea tehnic, am considerat că însăși ideea de a aminti de aspecte ale gîndirii lui Newton în general ignorante este suficient de exotică, mai ales într-un context umanist. În rest, obiectia pe care mi-o faceti la articolul "Ce este -poporul-?" este judecătoare și vă dau dreptate.

H.-R. PATAPIEVICI

Stimață doamnă Gabriela Adameșteanu,
M-am gîndit să trimît revistei pe care o conduceți, în calitate de redactor-șef, cîteva considerații în legătură cu efectele unei hotărîri bizare a Academiei Române de a reintroduce grafia interbelică.

Am ales revista "22" din două (poate chiar trei) motive:

1. Deși prejudecătării României libere, ale revistei Flacără și ale multor altora, adoptarea de către acesta a noulor norme putea fi un impediment în fața citării altor păreri;

2. Revista "22" a încercat o dezbatere (ah, ce cuvînt de esență tare) pe marginea acestei hotărîri (dar în față indiferentă a renunțat), la care persoane avizate și-au exprimat opinii, și, să zicem, 3. (adică al treilea motiv, deși, abia acum îmi dau seama că sunt mai multe, dar nu învin, deci):

3. O publicație judecătoare n-ar fi avut nici o șansă să așeze sub ochi celor ce decid (orică; ceva). Vedeți ce bună era securitatea? Nu era nevoie să strîngi la București, pentru că se auzea soaptă de la Botoșani. Ce vremuri!

Dincolo de relativă neseriozitate a expunerii de motive, vă rog, stimață Gabriela Adameșteanu, să vă dăruji o zi de vacanță, să faceți o dimineață pierdută (ce înseamnă o zi, o dimineață cînd drumul lor este egal?) și să încercați a semnaliza (semnalala) la timp intruziunea

aleatorului în strictele norme gramaticale. Măcar pentru limba română a-notimpurile tranzitiei să fie vara-prîmavara speranței.

Cu deosebit respect și cu prejudecătării pentru creație.

Ortografia de tranzitie?

Trăim în mijlocul unui ev absurd, ar fi zis probabil astăzi Labiș. Pentru că absurditatele roiesc în jurul nostru, în viață noastră politică, economică, socială și, iată, gramaticală, mai precis ortografică.

Nu mai amintim absurditățile care au pătruns în economic, în politic, în social, pentru că despre ele scriu ziarele permanente, chiar dacă nu sunt luate în seamă de cei care ar trebui și care sunt angajați să instaureze normalul, firescul. Dar după ce aceia care într-un regim comunist de o absurditate aproape perfectă erau îndezirabili, urmăriți, umiliți și care au cresut că de cîndva 1989 va normaliza existența românilor sunt astăzi terfelii, jigniți, injurați de aceiași cîntăreti ai nebunilor ce se ocupau cu fericirea întregului popor, speranță revenirii la normal se pierde treptat.

Deci ne limităm doar la absurditatea generată de o hotărîre a Academiei Române de a se scrie urmînd, desigur, niște reguli stricte, respectate de toti. În anumite situații cu una sau alta din cele două litere care reproduc același sunet, adică cu "î" sau cu "ă". (...)

Să presupunem că hotărîrea a fost luată numai de Academia mai mult sau mai puțin justificată. În acest caz, în mod obligatoriu și foarte urgent trebuia supusă dezbaterei parlamentare, deși cred că majoritatea zdrobitoare a parlamentarilor nu poate avea opinii în acest domeniu atât de diferite de agricultură sau fotbal, unde toți sunt specialiști. Oricum, era vorba de adoptarea unui mod unic de scriere, obligatoriu, nu facultativ, pentru a nu se ajunge la o situație absurdă.

Cel mai grav și faptul că noile manuale editate pentru anul școlar care abia a început nici nu se sinchise de hotărîrea (mai curind propunerea, pentru că respectarea ei și la alegere) academicienilor care n-au nici o legătură cu lingvistica și li învață pe copii scrierea de pînă acum. Iar copiii se uită uimiti la desene animate (și nu numai), unde constată că scrierea de la școală nu se potrivește cu cea de la televizor, pentru că televiziunea, cu o grabă inexplicabilă a trecut la noua scriere. Această intervenție mi-a fost sugerată tocmai de un astfel de elev de ciclu primar derutat de scrierea diferită a acelorași cuvînte la școală, în manuale, față de televizor (în special, deoarece impactul televiziunii asupra copiilor este superior presei). Se pare că profesorul de română sau, mai înaintea lui, invățătorul, fiind întrebăt cum se scrie corect un cuvînt, va fi nevoie să lase această problemă la libera alegere a elevului, iar acesta să-și poată să creadă că regulile de ortografie sunt facultative.

În primul rînd, ca profesor de limba română, dar în egală măsură ca vorbitor și cetățean care scrie în limba română, consider că o asemenea absurditate trebuie să dispară cît mai repede posibil, consecințele ei fiind pernicioase, mai ales pentru formarea deprinderilor ortografice la școlarii de vîrstă mică. Și, înainte de a se supune dezbatelor din Parlament, cred că, în cel mult o lună, trebuie organizate la nivel de judecătore serioase cu profesorii de limba și literatura română, pentru că o asemenea hotărîre e o enormitate dacă nu ține seama de părerile acestora. Iar dacă cei mai mulți dintre aceștia vor opta pentru una sau alta dintre grafii să se adopte unitar, obligatoriu atât de mass-media (mai puțin radiofonia) cît și de manuale, cărti de beletristică sau de specialitate.

Sîntem la începutul unui an școlar și dacă se tergizează această situație reparăriile ulterioare vor fi mult mai greu de realizat. Desigur, nu astăzi era cea mai arzătoare problemă a țării în această perioadă, dar dacă să-a vrut apariția ei, trebuie să dispară într-un fel, și urgent, echivocul și absurditatea generate de ea.

Prof. EMIL BRĂTESCU
Moeciu de Jos, Botoșani

Revista "22" anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

CITITORII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista "22" depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Iriac S.A. București, Str. Doamnei nr. 12; pentru dolari în contul 4020253230, pentru mărci în contul 4020253231, pentru franci francezi în contul 4020253235 (cu specificația: PENTRU REVISTA "22" sau trimînd un cec (money order) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Serviciul de Difuzare.

Abonamentele pentru abonamentele cu jumătate de preț sunt valabile pentru un an de zile. Abonamentele la jumătate de preț pentru aceste categorii de cititori sunt sponsorizate de INSTITUTUL PENTRU DEMOCRATIE ÎN ESTUL EUROPEI și ASOCIAȚIA EST-LIBERTÉ.

Cei ce nu fac parte din categoriile amintite pot beneficia de reducere dacă contractează abonamente prin intermediul redacției, după cum urmează: ● reducere cu 24% (costul abonamentului este de 750 lei pe trimestru) pentru abonamentele cu ridicare de la sediu (Calea Victoriei 120), cu posibilitatea păstrării exemplarelor; ● reducere cu 10% (costul abonamentului este de 900 lei pe trimestru) pentru abonamentele cu expediere prin poștă.

ANDREI CORNEA

VISELE

Vorbind despre Acordul de la Helsinki încheiat în 1975, un diplomat chinez asemăna situația creată pe atunci cu o cameră în care mai mulți oameni dorm laolaltă visind fiecare vise diferite. Era, firește, o aluzie la așteptările foarte diferite cu care semnatarii sosișeră în capitala Finlandei: pentru URSS și țările blocului de Est, Acordul de la Helsinki trebuia să le garanteze legitimitatea politică, trebuie, altfel spus, să sanctioneze împărțirea Europei în două blocuri, cu respectarea frontierelor respective. Vestul, pe de altă parte, dorea ca prin intermediul paragrafelor din acesta-numitul "coș trei" să exercite presiuni asupra țărilor comuniste în domeniul respectării drepturilor omului. Odată semnat Acordul, statele occidentale și dizidenți din țările comuniste au căpătat un instrument important în lupta lor împotriva tiraniilor: acela de a cere guvernantilor să respecte nimic mai mult decât propria semnătură.

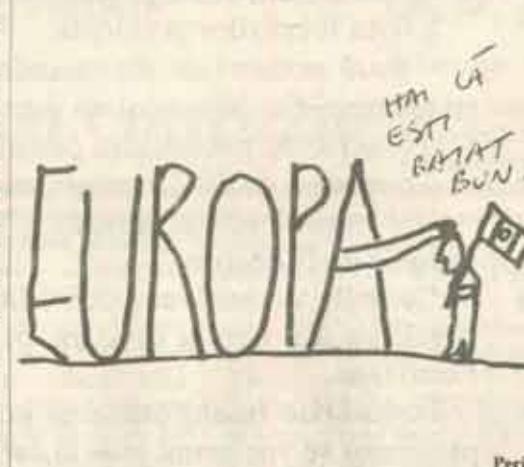
"Mutatis mutandis", odată cu intrarea condiționată a României în Consiliul European, diferențele forțe politice sau sociale de la noi se află într-o situație asemănătoare. Toată lumea a dorit integrarea în structurile instituționalizate ale Parlamentului de la Strasbourg și toată lumea a jubilat atunci cind acesta a votat în favoarea ei. Numai că aceeași adunare a votat și nouă amendamente care cer României să facă mai mult pentru drepturile omului și ale minorităților naționale, religioase sau sexuale. Mai mult, felul în care țara noastră își va respecta obligațiile va fi controlat periodic de către reprezentanții Consiliului European. Or, reacțiile apărute imediat la "problema amendamentelor" dovedesc că de diferențe sunt "visele" pe care le au actorii scenei noastre politice.

Pentru PUNR, PRM, PSM și o parte importantă a PDSR, intrarea în Consiliul European ar trebui să constituie o legitimare a propriei dominații actuale asupra societății românești. "A fi în Europa" înseamnă pentru ei mai ales "a face ce vor cu voie de la Europa". Ca și odinioară sovietici și ceilalți "socialiști", ei speră să-i păcălească pe occidentalii și să se sustragă controlului acestora. Nu este surprinzător că a doua zi după votul de la Strasbourg, dl. Ion Solcanu, vicepreședinte al partidului de guvernămînt, susținea că amendamentele nu impun obligații statului român. Că nu este așa, a demonstrat-o chiar declarația purtătorului de cuvînt al președintelui, dl. Chebeleu, care a susținut că amendamentele sunt într-adevăr imperativ și că ele trebuie respectate. Firește, atunci cind se știe că PDSR este partidul dlui Iliescu, asemenea divergențe fundamentale și, aş spune, chiar dăunătoare pentru imaginea partidului dar și a țării ar trebui să minuneze. Părerea mea este că lucrurile se explică simplu prin aceea că și în PDSR, ca și pretutindeni altundeva, există oameni cu coeficienți intelectuali foarte inegali. Cei subdotăți – precum dl. Solcanu – obișnuiesc să viseze cu voce tare de la tribuna Parlamentului; cei mai inteligenți șiu să-si disimuleze visele ce nu sint însă, neapărat, prea diferite de ale primilor. Fiindcă, dacă nu toți reprezentanții majorității ar visa că intrarea în Consiliul European le va facilita o dominare autoritativă, arbitrară și neîngrădită asupra societății românești, pentru ce visători neghioși și limbui ar mai fi tolerați în rândurile lor? Numai că, în realitate, este mai greu să-l certi prea rău pe cel ce spune cu voce tare ceea ce tu însuți gîndești.

Altele sunt visele Opozitiei, cît și ale unor grupuri semnificative ale societății civile. Arhimede cerea un punct de sprijin pentru a clinti din loc Pămîntul. Opoziția, chiar dacă nu poate încă clinti actua la Putere, ar putea totuși, folosind drept "punct de sprijin" Consiliul European, să determine evoluții pozitive în democratizarea legislației, în respectarea drepturilor omului și în consolidarea statului de drept. Cum amendamentele mai sus amintite sunt, în general, incluse în programele partidelor de Opotie, se poate spune că tendințele restauratoare și anti-democratice ale Puterii vor avea de înfruntat nu doar resursele proprii – destul de anemice ale Opotiei –, dar și presiunile sosite din partea forului european. Mai presus de orice însă, Opotia se va aflare în situația mai avantajoasă a dizidenților de odinioară după 1975: ea va cere Guvernului român să-si respecte și numai angajamentele asumate, ca de pildă Carta europeană a drepturilor omului, modificând chiar și Constituția acolo unde dispozițiile acesteia sunt mai puțin liberale decât cele le convențiilor internaționale semnate.

Desigur, "vise" au nu doar politicienii. Oamenii de afaceri se vor gîndi că investitorii străini vor primi cu ceva mai multă încrere o țară intrată în Consiliul European ca membru cu drepturi depline; oportunitățile de a încheia afaceri profitabile vor sporii. Dar aşa-zisul "cetăean de rînd" sau "om de pe stradă" – el ce visează cu acest prilej? Desigur, să trăiască mai bine, ceea ce – trebuie spus – dintre toate "visele" ilustrate aici rămîne cel mai anevoie să se adverească pe termen scurt. În schimb, lucrul pe care același "cetăean de rînd" nu-l știe și care nu mai e un vis este că el are de acum înainte posibilitatea să se adreseze Comisiei Europene pentru Drepturile Omului, atunci cind se consideră victimă unor abuzuri.

În sfîrșit, care dintre toate visele vor fi adeverite și în ce proporție? Deinde. De vis, de visător, de ceilalți visători, dar nu în ultimul rînd de ceea ce se întimplă împrejurul dormitorului nostru comun.

Perje

istorie noastră politică tensiunea care se crează între tendințele autohtoniste și izolaționiste și cele care doresc integrarea României în circuitul european. De la primul război mondial, istoria politică a României poate fi descrisă în termeni acestei tensiuni. Dacă în plan politic autohtonismul a fost ținut mereu în planul al doilea, el și-a luat revanșă în planul producției simbolice. După decembrie 1989 însă, orientarea europeană are imensul avantaj că luptă cu reminiscențele comunismului, care a compromis, cel puțin pe termen scurt și mediu, orice tendință autohtonistă. Avantajul pe care-l păstrează puterea politică actuală, cu orientare echivocă, este ofensiva revendicativă a maghiarilor. Președintele țării, aflat în vizită în Slovacia, a declarat în fața parlamentului local că garantările și înțelegerile internaționale nu pot constitui mijloace viabile de rezolvare a problemelor minorităților etnice. Oricât de contestat ar fi acest punct de ve-

HORATIU PEPINE

Între exigențele Europei și trufia provincială

Votul de la Strasbourg și de natură să lanseze viața politică internă, declară purtătorul de cuvînt ai Președintelui. Dacă nu ar fi o simplă declarare de circumstanță ar fi surprinzător să auzim acest lucru de la Cotroceni. Politica făcută aici a avut mereu conotația unei mindrii provinciale care ignoră sugestiile metropolei. Să vedem, totuși, în ce fel admiterea României în Consiliul European ar putea da un impuls nou vieții politice interne. Ar fi vorba, în primul rînd, de amendamentele votate de Adunarea Parlamentară de la Strasbourg. Numai problema inspectorilor judecătoreschi ar fi de natură să declanșeze un întreg proces legislativ. Ne amintim însă că delegația comisiei juridice a Consiliului European, care a făcut o vizită în țară, a obiectat asupra prevederii controlului administrativ pe care ministrul de Justiție îl poate exercita asupra judecătorilor. Tot atunci dl. Ninosu nu s-a arătat a fi deloc receptiv la aceste recomandări, considerind că inspectorii judecătoreschi nu limitează independenta Justitiei. În principiu nu e vorba de o inițiativa în activitatea de judecătă, dar în condițiile concrete de la noi posibilitatea unei sancțiuni administrative oferă premisa unor intimidări, care nu pot fi neglijate. Să nu uităm cazul judecătorului Turianu, care în ciuda unor angajamente informale a fost destituit din funcția de președinte al TMB. Motivele destituirii par să fie de natură politică. Înainte de alegerile din luna septembrie, dl. Turianu a fost implicat într-o decizie care dădea cîștig de cauză contestație făcute împotriva candidaturii președintelui Iliescu la Senat pe liste FDSN. Tânărăștii susțin că au primit toate asigurările din partea d-lui Ninosu, candidat la funcția de ministru al Justiției, că nu va întreprinde nimic împotriva judecătorilor implicați în aceste hotărîri judecătoreschi, dar, după cum s-a văzut, promisiunile verbale nu au nici o greutate în politica românească. Să adăugăm că majoritatea parlamentară și solidară cu actualul cabinet și e vorba nu doar de o solidaritate formală, ci de una de gîndire și practică politică. Spiritul de revanșă politică a specific acestor grupări, care au acumulat după Revoluție multe frustrări, în ciuda faptului că au deținut prîghile deciziei politice. Atât numai că decizia a fost mereu moderată de presiunile Opotiei interne și de presiunile comunității democratice internaționale. Amendamentele adoptate de Adunarea Parlamentară a Consiliului European reprezintă o altă formă de presiune politică, pe care numai diplomația îl impiedică pe actualii guvernări să o numească amestec în treburile interne. De altfel, cu numai un an în urmă, din zona majorității se auzeau voci care denumeau exigențele organismelor financiare internaționale și ale Consiliului European ca imixtiuni politice nepermise. Nu e deloc o noutate a

Toate întîrzierile legislative de pînă acum nu se pot explica decât printr-o absentă a voîntei politice. Procesul de legiferare nu e atît de laborios pe cît se spune și sunt suficiente exemple care ne dovedesc că atunci cind există voîntă politică necesară lucrurile se pot desfășura cu multă operativitate. Înă exemplul cel mai recent. Înă după exercitarea votului din Adunarea Parlamentară de la Strasbourg, simultan în cele două Camere ale Parlamentului de la București intra în procedura de urgență proiectul de lege privind aderarea României la Consiliul European. Proiectul venise cu toate avizele comisiilor de specialitate și a fost adoptat în aceeași zi. E ușor de anticipat însă că o seamă de intenții de legiferare care ar veni în întîmpinarea amendamentelor adoptate la Strasbourg se vor lovi de serioase rezistențe. PUNR bunăoară s-a declarat deja ostil unei legi a minorităților. Legea care a fost recent adoptată în Ungaria este o lege ciinică, a declarat Ioan Gavra, deoarece acolo minoritățile nu mai există de mult, ele fiind supuse unui Indelung și eficient proces de deznaționalizare. Partidul de guvernămînt e la rîndul lui ostil nu doar eliminării din lege a inspectorilor judecătoreschi, dar și retrocedării bunurilor bisericicești. În privința detinuitorilor etnici aria dezaprobarii este chiar mult mai largă decât coaliția guvernamentală. Legea Invățămintului, la rîndul ei, a fost atît de mult amînată în comisiile de specialitate deoarece nu s-a găsit o soluție acceptată de minoritățile naționale. Prin urmare, recomandările Consiliului European reprezintă motive de dispută politică serioasă.

În acest context ne putem întreba în ce fel votul de la Strasbourg va oferi un nou impuls vieții politice de la noi. Amînările au fost mereu o cale de evitare a disputelor. Să credem că de această dată responsabilii politici vor aborda problemele frontal, încercînd o rezolvare care să dea satisfacție atît mediului politic intern, cit și celui mai larg, european?

Prof. dr. ANDREI MARGA
Rectorul Universității "Babeș-Bolyai"

Performanța Universității

Senatul Universității "Babeș-Bolyai" a adoptat, în reuniunea din 17 septembrie 1993, o hotărîre prin care interzice detinerea simultană de funcții (șef de catedră, decanat, rectorat) în Universitate și în Invățământul privat și cheamă corpul didactic la a spori performanțele de cercetare științifică în instituția care l-a consacrat. Cum era de așteptat, hotărîrea a stîrnit întrebări. Resimțim datoria de a da, fie și succint, lămuririle necesare.

O evidentă trebuie evocată de la început. Invățământul privat este de salutat, dar el se justifică dacă este mai bun decât cel de stat sau acoperă o sferă de specialități de care acesta nu se interesă. Din motive cunoscute, la noi invățământul universitar privat a proliferat (sănsețarea că cu mai multe universități private decât restul Europei continentale la un loc) pe fondul crizei acute de specialiști, în sistemul unităților prestațoare de servicii.

Care au fost rațiunile ce au determinat Senatul să adopte această hotărîre fără precedent, în favoarea consolidării științifice a Universității?

Sunt rațiuni imediate, factuale, precum: unii titulari la Universitate își tratează obligațiile ca secundare în raport cu angajamentele în Invățământul privat; producția științifică a unor titulari este nulă sau lipsită de relevanță; unele discipline au înregistrat, în ultimii 10-15 ani, o degradare vizibilă sub aspectul reprezentării științifice; preocupările titularilor pentru formarea viitorilor creatori au schimbat, într-o seamă de cazuri, sub nivelul permisibil; unii titulari s-au convertit în ținători de "cursuri" (în anul universitar încheiat unii au ținut cursuri chiar la 3-5 universități), degradindu-se aproape definitiv ca cercetători; catedrele angajate în Invățământul privat au irosit sănse extraordinaire de folosire a pro-

gramelor europene, păgând valoarea și prestigiul invățământului nostru; facultățile cu participare majorată în Invățământul privat sunt cele mai slab integrate în sistemul științific internațional; unii titulari trimiși în programul "Tempus" s-au prezentat, în anul trecut, la Bruxelles drept exponenți ai invățământului privat, ceea ce a stîrnit, justificat, consternarea gazdelor și, ca efect, complicații în relațiile internaționale ale Universității; unele cadre didactice preiau patente și inițiative din Universitate și le comercializează, ca aport propriu, în Invățământul privat.

La rațiunile factuale se adaugă, firește, rațiuni de principiu, precum: Universitatea "Babeș-Bolyai" reunește un corp academic și structuri de primă forță în țară și are răspunderi aparte în ceea ce privește susținerea științei, culturii și formării în țara noastră; ea este membră a asociațiilor internaționale ale universităților și își asumă adaptarea la standardele de astăzi ale performanței științifice și academice; universitatea noastră, asemenea s'tor universității europene care își merită numele, are la bază, încă de la întemeiere, principiul așezării formării academice pe soclul cercetării științifice proprii de performanță; un universitar este, în mod normal, absorbit de propriile cercetări științifice încă obiectiv, nu poate realiza competitiv mai mult de o normă didactică; performanța în cercetarea științifică este soclul pe care se clădesc toate performanțele universitarului și, în fond, ale universității de azi; în nici o țară europeană universitarii nu recurg la combinații confuze între roluri în universitate de un fel și de altul.

Acestea sunt principalele rațiuni ale hotărîrii. La nevoie, Rectoratul poate interveni cu detalieri și concretizări suficiente. Se poate, – desigur, teoretiza îndelung în jurul fiecarei. Știm prea bine, se ridică întrebarea dificilă privind sănsele de completare a

veniturilor cadrelor didactice din invățământul de stat. Salariile lor sunt cele cunoscute și nimici nu le supravezează. Totuși știm că ele ar trebui să fie altele și să fie diferențiate în funcție de performanțe. Un lucru este, însă, de luat în seamă, de asemenea. Volumul crescut enorm al activității didactice, ca urmare a extinderii Universității, punerea în licitație a programelor de cercetare științifică finanțate de la buget, ofertele internaționale pentru preluarea de teme de cercetare finanțate – cel puțin acestea – oferă oricărui universitar posibilitatea de a-și spori veniturile într-o instituție de performanță.

Adoptarea hotărîrii poate crea sentimentul că falsa privatizare a invățământului este foarte răspindită în Universitatea "Babeș-Bolyai". Statistic, lucrurile nu stau în acest fel. Dimpotrivă. În oricare dintre discipline, cei mai buni specialiști continuă să se dedice universității care își consacra. Chiar dacă un venit mare, ușor accesibil, în plus, î-a fost oferit fiecaruia. Rămâne exemplară ținuta istoricilor, psihologilor, a covîrșitoarei părți a matematicienilor, fizicienilor, chimistilor de performanță, a liderilor profesioniști de la filologie, biologie, geografie, educație fizică, pedagogie, științe economice, a celei mai mari părți a titularilor universității. Pe această bază, de altfel, Senatul Universității a și putut adopta hotărîrea, ce ține de un pachet de acțiuni pentru nou an universitar, în direcția reformei. Hotărîrea este un efort de a consolida forța științifică și prestigiul național și internațional al universității noastre și, îndrăznim să credem, un indiciu al responsabilității normale pe care intelectualitatea universitară trebuie să își asume, în general, dar mai ales în perioade de criză și debusolare – în care în numele democrației, luate în desert, poate prolifera impostura, în numele autonomiei poate stagna creația, în care lipsește legislația adecvată, iar populismul face ravagii –, cum este perioada actuală.

27 septembrie 1993

CONCURS

FUNDAȚIA SOROS PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ

FUNDAȚIA SOROS PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ FILIALA CLUJ ANUNȚĂ CONCURS

PENTRU OBȚINEREA UNOR BURSE

ÎN DOMENIUL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ȘI CREAȚIEI LITERARE

I

Se vor acorda cel mult 5 (cinci) burse pe an – indiferent de domeniu – autorilor celor mai remarcabile proiecte. Suma bursei este echivalentul în lei a 150 USD pe lună pe durata unui an.

II

De asemenea pe o perioadă de un an se vor acorda 20 burse în total în următoarele domenii:

- antropologie ● drept ● economie ● estetică ● etnografie ● filosofie ● istoria artei ● istorie ● lingvistică ● pedagogie ● psihologie ● protecția mediului ● sociologie ● științe politice

Suma bursei este echivalentul în lei a 100 USD pe lună.

III

În domeniile:

- biologie ● chimie ● fizică, astronomie ● geologie ● matematică ● medicină

se vor acorda 10 burse în total pentru o perioadă de un an.

Suma bursei este de asemenea echivalentul a 100 USD pe lună.

IV

În domeniul literaturii se vor acorda în total 30 de burse pentru creație în: proză, poezie, dramă, ese, critică; și 5 burse în total pentru traduceri.

Bursele, echivalind în lei 100 USD lunar, vor fi acordate pe o perioadă de un an.

Bursele vor fi atribuite de către un consiliu special al Fundației prin consultarea specialiștilor din fiecare domeniu în parte.

Documente necesare înscrierii la concurs:

- curriculum vitae profesional,
- lista lucrărilor publicate,
- două scrisori de recomandare din partea unor specialiști cu renume din domeniul de activitate al candidatului,
- descrierea proiectului propus,
- o moștră de 10-12 poezii, respectiv 10 pagini de proză,
- eventual volum anexat – în cazul concurenților pentru bursele de literatură.

Cererile nerezolvate din ediția trecută a programului pot participa din nou la concurs, prin semnalarea acestei intenții Fundației.

Înscrierile (menținând și sursa din care ați aflat despre program) se vor primi pînă la data de 5 noiembrie 1993 la

Fundația SOROS pentru O Societate Deschisă

București: Bd. Ana Ipătescu 3B

Tel. 01/6503473

Coordonator de program: Aurelia Petroianu

Cluj-Napoca: Str. Mărului nr. 5, C.P. 1084

Tel/fax: 095/197121

coordonator de program: Jozefina Komporaly

Iași: Bd. Copou 19, C.P. 6-1356

Tel/fax: 098/147100

coordonator de program: Marina Scripa

Timișoara: P-ța Victoriei 2, et. 3,

Tel/fax: 096/190804

coordonator de program: Ilona Mihăies

Nu se iau în considerare: dosare incomplete, cereri și recomandări nesemnate, autorecomandări!!!

ILIE ȘERBĂNESCU răspunde întrebărilor lui "22"

Asaltul conservatorilor și soarta reformei

Cum comentați victoria stângii în alegerile recente încheiate în Polonia?

Pentru soarta reformei în Europa Răsăriteană, dacă desigur o infringere a lui Elțin ar fi un dezastru, izbindă lui nu poate totuși contrabalanșa pe termen mediu și lung efectul victoriei stângii în Polonia.

Stânga are desigur dreptul la existență și la ciștiș. Este însă vorba de faptul că stânga în țările foste comuniste se agăță, din păcate, de modelul comunist de economie care a avut decenii întregi posibilitatea să-și demonstreze virtuțile și care tocmai astfel a dovedit

Ce ne puteți spune despre actuala relație a guvernării noastre cu FMI?

Că singurul factor de antrenare a reformei economice rămâne, din păcate, presiunea externă este, în mod dramatic, ilustrat de disputa cu FMI care, dincolo de multiplele detaliu tehnice și probleme mai mult sau mai puțin interpretabile, este legată, în actuala etapă, în esență de întreprinderea sau nu a reformei de către România. Trebuie înțeleasă că FMI are, prin statut, menirea de a susține cu credite pe termen mediu țările aflate în deficit în plățile externe. Rolul împrumuturilor acordate este de a face față temporar plăților, pînă cînd măsurile luate pentru echilibrarea conturilor externe dau roade. România are un deficit anual între 1 și 1,5 miliarde dolari. În principal, cam cu atît importurile depășesc exporturile. Aceasta nu înseamnă nimic altceva decât că trăim peste cîte ne permite plăpuma. Și, ne place nu ne place, trebuie să strîngem încă și mai mult cureaua.

Există atîtea țări ce trăiesc cu deficit de plată – și care apeleză deci la credite externe spre a-l acoperi – fără a se mai sinchisi cineva, inclusiv FMI-ul. Numai că creditele cu care se acoperă deficitul sunt destinate finanțării unor investiții sau achiziționări de echipamente și tehnologii moderne. Adică pentru finanțarea dezvoltării, ceea ce oferă, în cazul unei observări atente sub aspectul eficienței, și șansa rambursării creditorilor respective. România, chiar dacă este vorba de cuantumuri mici de credite, folosește, după înseși datele oficiale, sumele externe primite în proporție de peste 90% pentru consum, mai precis în mod covîrșitor pentru importul de energie. Adică pentru întreținere și nu pentru dezvoltare. Banul se duce pe apa Simbelei. Nu se recuperează. Iar creditorul extern înțelege că nu are nici o șansă de a vedea restituirea sumelor avansate.

Expertenii FMI sunt greu de păcălit, oricăt de șmerci ar fi negociațiorii români. Ei știu prea bine nu numai că deficitul românesc este de consum dar și de unde provine în ultimă instanță acest deficit. Respectiv de la acel segment neviable al industriei care nu este nici pe departe capabil de a exporta într-atât incit să-și procure din import măcar energia de care are nevoie și pentru care, din motive naturale, nu există în țară resurse. Ei cer părții române "ajustări structurale". Adică abandonări din ceea ce se dovedește mai grav costisitor din industriile alimentare. Ei cred, poate într-un fel cam superficial, că liberalizarea cursului valutar va obliga, chiar dacă într-un mod violent, la aceste necesare abandonări. Mecanismul este simplu. Un curs valutar real – rezultând din liberalizare – înseamnă adăvăr complet în economie și, mai devreme sau mai tîrziu, efectul pe termen lung se va produce: cei viabili vor rezista pe piata, ceilalți nu. Pentru șomajul provocat trebuie dezvoltate programe de reconversiune industrială. Care oricum sunt mai puțin costisitoare economic și social decât agățarea contraproductivă de industrie alimentare. Pe termen scurt, devalorizarea rezultând din aceeași liberalizare a cursului ar urma să stimuleze exporturile și să descurajeze importurile, contribuind la o echilibrare în conturile externe. De trei ani încoace, având mandat de a accepta orice altceva decât măsuri care ar putea afecta industria alimentară, negociațiorii români, în loc să ceară FMI-ului sprijin financiar pentru întreprinderea reformei, s-au străduit, în cele mai măiestrite echilibristici să pretindă organizației finanțări mai degrabă pentru a nu face reformă.

Acum, la Washington – unde nu știm exact ce s-a întîmplat –, negociațiorii români au susținut, se pare – nu fără un anumit temei – că o simplă liberalizare a cursului valutar nu ar rezolva automat problemele ajustărilor necesare, chiar dincolo de faptul că o liberalizare acum în prag de iarnă, prin masivele majorări de prețuri pe care le-ar antrena, ar reprezenta un soc imposibil de preluat economic și social. Abordarea este logică și, în esență, corectă. Întrucât fără o schimbare în economia reală, liberalizarea cursului riscă să devină, ca și ceea ce a prețurilor, un eșec. În fapt, ar însemna însă că mai nimic nu s-ar face acum, ci doar s-ar pregăti întreaga logistică – de la combaterea surselor interne de inflație la începerea restrucției industriale – pentru o reală liberalizare a cursului în primăvară, adică de îndată ce se poate.

Problema este numai dacă FMI mai este dispus să se bazeze pe promisiuni. Dacă acceptă, s-ar putea

eventual conta pe o finanțare externă în iarnă. Practic, potrivit procedurilor din cadrul FMI, oricăt de rapid ar fi finalizat acordul de credit stand-by, vîrsările propriu-zise nu mai au timpul "fizic" de a ajunge în țară înaintea iernii, dacă nu și înaintea sfîrșitului de an. Dar în contul creditului de la FMI se poate contracta, cu livrare rapidă, un credit tip "punte", de pildă, de la Banca Reglementelor Internaționale (un fel de bancă centrală a băncilor centrale cu sediu la Basel) care va fi rambursat imediat ce sumele de la FMI vor fi vîrsate.

Important este deci acceptul FMI. Și acesta depinde de încrederea instituției financiare mondiale în actuala guvernare de la București și nu doar în echipa de negociațori. Pentru că o caracteristică a actualei guvernări este că unii negociază cu FMI și alții decid.

1 octombrie 1993

Soarta studentilor, o problemă de interes național

După deschiderea festivă a noului an școlar, la Facultatea de Drept din București a avut loc o conferință de presă la care au participat rectorul Universității București, Emil Constantinescu, prorectorul cu probleme sociale, Dana Marinescu, președintele și vicepreședintele Ligii Studenților din Universitatea București, Gabriel Zbircea și Mugurel Stan.

Criza locurilor de cazare în cămine fusese semnalată Ministerului Învățămîntului încă din 9 iunie a.c. Ministrul Liviu Maior a semnat ordinul nr. 5.226/18 iunie 1993 prin care patru cămine treceau din administrarea Institutului Politehnic București în cea a Universității București. Apoi însă studenții politehnici au blocat podul Grozăvești, împiedicînd aplicarea acestui ordin. În schimb Universitatea București i-a oferit 526 locuri de cazare în cămine de liceu, număr insuficient deoarece în prezent există aproximativ 5.000 studenți care nu au putut fi cazatați.

Rectorul Universității, Emil Constantinescu, a enumerat cauzele acestei situații dificile: 1. creșterea numărului de studenți; 2. pierderea unor cămine de către Universitatea București în favoarea altor institute de învățămînt superior din cauza modificării structurii de învățămînt; 3. creșterea continuă a prețului chirilor, ceea ce face ca tot mai mulți studenți să solicite locuri în cămine. Această problemă nu privește numai Universitatea și Ministerul Învățămîntului, a spus rectorul Emil Constantinescu, fiind o problemă de interes național. Ar trebui ca Guvernul și Parlamentul să o ia în discuție.

Soluțiile preconizate de conducerea Universității și de Liga Studenților sunt: recuperarea clădirilor care au aparținut Ministerului Învățămîntului, aflate acum în patrimoniul altor ministeri (este situația actualelor hoteluri Venetia, Grivița, Pallas), și achiziția din patrimoniul Ministerului Transporturilor în cel al Ministerului Învățămîntului a unor hoteluri degradate, cu grad redus de ocupare și cu rentabilitate scăzută, care ar putea fi adaptate pentru uzul studenților.

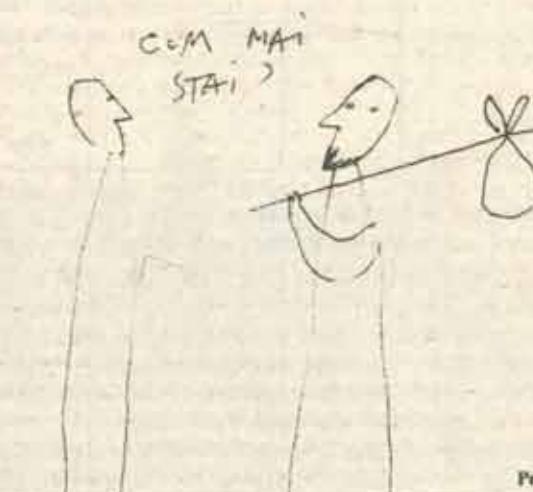
OANA ARMEANU

clar că este un eșec. Victoria stângii în Polonia este o încurajare formidabilă pentru toate forțele "de stânga" din Estul Europei. Și, după cum le cunoaștem, aceste forțe, odată văzindu-se cu puterea deplină în mînă, vor porni, în spiritul tradițiilor lor care nu lasă loc de dubii, la atac pentru terminarea adversarilor politici. Pe care nu-i consideră doar propriii adversari, ci dușmani ai poporului. Pentru forțele care au îndrăznit să se afișeze de dreapta sau chiar numai să dorească reformă vin vremuri grele. Cât despre reformă, nu există îndoială pentru viitor. Pe unde s-a apucat să se mai facă reformă, precum în Polonia însăși, tot va mai rămîne ceva. Pe unde nu s-a apucat, precum în România, nu se va mai face nimic. Pe la noi, pentru soarta reformei aproape nici nu mai contează dacă va ciștiș sau nu Elțin. Este vorba doar de viteza cu care va fi îngropată.

Ce părere aveți despre atitudinea majorității noastre parlamentare față de evenimentele de la Moscova?

Nu trebuie să mire că PSDR, PRM și PSM au blocat, prin votul lor, adoptarea unei declarații parlamentare cu privire la evenimentele de la Moscova, căci ar fi trebuit, nu aşa cum pretend, să țină partea cuiva, ci de fapt să se exprime transțant în favoarea reformelor din Rusia (și nu a lui Elțin în sine). Invocarea unor argumente precum că nici alte parlamente nu întreprinduseră demersuri similare sau chiar că, prin luarea unei poziții, Parlamentul ar fi aprobat desființarea unui alt parlament (că aceasta, vezi Doamnel, făcuse Elțin) nu pot ascunde faptul că guvernările de la București au evitat poziții de partea vreunei din tabere pentru că le-a fost și le este strict indiferent cine va rămîne la putere la Moscova: cei ce trec drept reformiști sau, dimpotrivă, antireformiști. Pe Elțin nu-l interesează deloc dacă în România se face sau nu reformă. Iar adversarii săi nu pot decât să aplaudă comprehensiunea dovedită a oficialităților de la București față de reformă. Opțiunea promoscovită – indiferent de coloratura celor de la Kremlin în ce privește reformismul – este de fapt singura care oferă actualelor autorități române o garanție că nu vor fi obligate cumva să facă reforme substantiale și să se apuce tocmai acum, după ani de socialism victios, să construiască, dimpotrivă, capitalismul putrid. Mai ales că asta ar însemna cîteva lucruri absolut îngrozitoare din punctul lor de vedere: privatizare, prețuri, dobînzi și cursuri de schimb reale, lichidarea unor întreprinderi alimentare și, vîs, pierderea omnipotenței de către incompetenți.

LUNI 27 SEPTEMBRIE

• Greva studenților

Peste 1.000 de studenți de la toate facultățile Universității București au blocat Podul Eroilor în aşteptarea ministrului Învățământului sau a secretarului de stat cu probleme universitare, pentru a le rezolva cazarea în căminele studențești. Decizia de a ieși în stradă s-a luat după întâlnirea organizată în aula mare a Facultății de Drept. În cursul după-amiezii studenții au deblocat Podul Eroilor îndreptindu-se spre sediul Ministerului Învățământului pentru negocieri. Acolo, însă, au fost amânați. Revendicările studenților sunt: rezolvarea spațiilor de cazare și revizuirea HG nr. 285 din 21.06.1993 privind bursele, care limitează drastic unică formă de protecție socială a studenților. Astfel, se cere desființarea procentului de 4% pentru bursele de merit, ridicarea plafonului de venit pînă la valoarea salariului minim pe economie, eliminarea prevederii privind rationalizarea consumului de energie electrică în căminele studențești, acordarea de reduceri pentru transportul feroviar, consultări cu privire la noua lege a Învățământului.

MARTI 28 SEPTEMBRIE

• România a fost recomandată Europeani

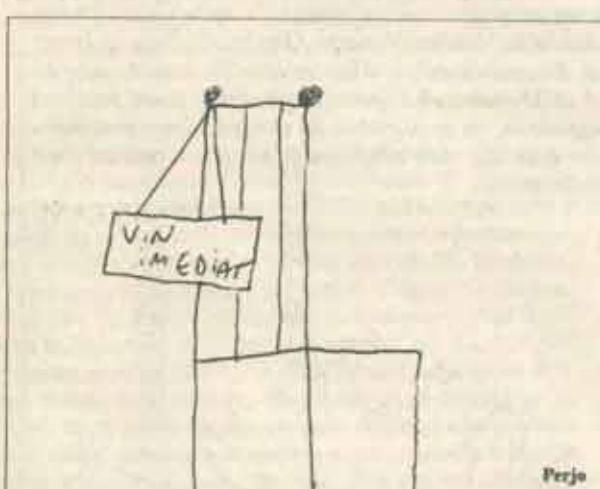
Adunarea parlamentară a Consiliului European a aprobat prin vot (6 împotriva, 11 abțineri) admiterea României ca membru cu drepturi depline în Consiliul European. Anterior, parlamentarii de la Strasbourg au adoptat mai multe amendamente privind instituirea controlului respectării obligațiilor asumate de România.

• Premierul Văcăroiu în Bașkurtistan

În două zile a vizitei în Federația Rusă, premierul Nicolae Văcăroiu a purtat discuții cu premierul Republicii Bașkurtistan privind modalitatea de a se furniza României, din această zonă, circa 500 mii tone de pâine pe zi.

• Ion Iliescu în județul Tulcea

Președintele Ion Iliescu, după o scurtă intrerupere, a reluat șirul vizitelor de lucru în țară. Aflat în județul Tulcea, dl. Ion Iliescu a vizitat trei obiective economice din zonă și a efectuat o deplasare cu nave rapide pe Dunăre.

• Teodor Meleşcanu la ONU

Cu ocazia lucrărilor celei de-a 48-a sesiuni a Adunării Generale ONU, ce se desfășoară la New York, ministrul Afacerilor Externe, Teodor Meleşcanu, a avut o serie de întâlniri cu omologii din mai multe țări. În cursul acestor discuții s-a apreciat rolul României în aplicarea sanctiunilor economice instituite de ONU.

• Liga studenților negociază cu Guvernul

Dimineața dl. Dan Mircea Popescu s-a aflat la sediul Ministerului Învățământului, în dialog cu delega-

ția Ligii Studenților. Au fost alături prorectorii de la Universitatea București, Politehnica București, ASE, UMF "Carol Davila". S-a promis că în ședința de Guvern din 1 octombrie dl. Liviu Major va prezenta evaluarea necesarului de locuri de cazare pentru studenți, propunerile de ieșire din criză prin recuperarea spațiilor care au apartinut învățământului. Ulterior, ședință a fost amânată pentru 6 octombrie.

• Dr. Patriciu este optimist

"Unificarea liberală se produce. A început și este în curs de desfășurare de cîțiva ani." D-za se referează la faptul că PL-93 a adunat "resturi" de la alte partide cu orientare similară. De ce? Pentru că "PL-93 a devenit tot mai credibil și mai puternic".

MIERCURI 29 SEPTEMBRIE

• Întâlnire Nicolae Văcăroiu-Boris Elțin

În ultima zi a vizitei în Federația Rusă, premierul român Nicolae Văcăroiu a fost primit de președintele rus Boris Elțin, întâlnirea desfășurîndu-se cu ușile inchise. Au fost abordate probleme de interes comun, despre Moldova și tezaurul român aflat la Moscova. Ulterior, dl. Văcăroiu s-a întîlnit cu omologul său rus, Viktor Cernomîrdin. Vizita primului-ministrului român s-a concretizat prin încheierea unui tratat între România și Rusia privind garantarea reciprocă a investițiilor.

• Corneliu Turianu audiat de Comisia pentru abuzuri

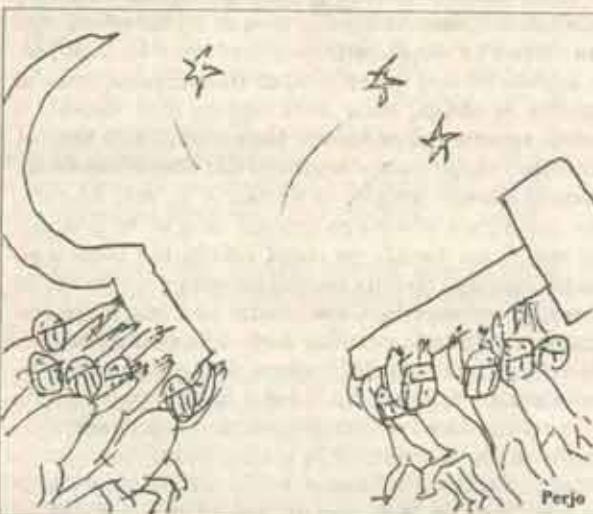
Fostul președinte al Tribunalului Municipiului București, dl. Corneliu Turianu, a fost audiat de Comisia senatorială pentru abuzuri, în urma solicitării acestuia privind compensarea prejudiciilor morale cauzate de destituirea sa din funcție, care s-a făcut la limita legalității.

• Criză politică în Moldova

Sesiunea Parlamentului Republicii Moldova a fost suspendată de președintele forului legislativ, Petru Lucinschi, și amânată pînă la data de 6 octombrie, deoarece o mare parte a deputaților au boicotat-o. Majoritatea celor care au lipsit sunt favorabili alegerilor legislative anticipate.

• Transnistria trimite luptători pentru Hasbulatov

Ministrul Securității din Republica Moldova a declarat că Șevtov, ministru transnistrean al Apărării, a plecat către Moscova însoțit de 40 de persoane și de un camion încărcat cu arme. Ei se vor alătura brigăzilor înarmate care apără clădirea Parlamentului Federatiei Ruse.

JOI 30 SEPTEMBRIE

• Petre Roman nu vrea răzbunare

"Nu am răzbunări de realizat. Au fost, însă, aduse critici concrete SRI și nimeni nu-și asumă greșelile. În cadrul renumirea lui Virgil Măgureanu în fruntea SRI nu o privesc cu ochii memoriei mele, ci cu răspundere politică", a declarat dl. Petre Roman la conferința de presă a PD (FSN).

• PAC cere schimbarea Constituției

"Statutul țării noastre în Consiliul European nu este definitiv clătit", a declarat președintele PAC, Nicolae Manolescu. Pentru a răspunde exigențelor CE la adresa României, Partidul Alianței Civice vizează schimbarea Constituției în sensul amendamentelor adoptate la Strasbourg.

• Deputații aderă la Consiliul European

În procedura de urgență, Camera Deputaților a adoptat în unanimitate proiectul de lege privind aderarea României la statutul Consiliului European. În continuare, s-a trecut la dezbaterea statutului Camerei. Astfel, a fost adoptat un articol care prevede că

parlamentarii care doresc să părăsească un grup parlamentar devin independenți, fără însă a mai putea să adere la un alt grup.

• Paul Everac chemat în instanță

Sindicatul liber al lucrătorilor din RTV a intentat un proces directorului general al Televiziunii, Paul Everac. Motivul procesului constă într-o scrisoare calomioasă adresată BNS de către dl. Everac. Completul de judecată al sectorului 1 a amânat procesul din lipsă de apărare.

VINERI 1 OCTOMBRIE

• România mai aproape de clauza americană

Subcomitetul pentru Comerț din cadrul Comitetului pentru Cai și Mijloace al Camerei Reprezentanților din Congresul SUA a aprobat ratificarea Acordului comercial dintre Statele Unite și România. Decizia constituie un pas important privind obținerea de către țara noastră a clauzei naționale celei mai favorizate.

• În România sunt 529 cazuri de corupție

Parchetul General de pe lîngă Curtea Supremă de Justiție a comunicat că numărul cazurilor de corupție aflate în curs de urmărire penală este de 529, dintre care 333 infracțiuni de luare de mită, 56 de dăre de mită, 33 de primire de folosuri necuvenite și 107 trafic de influență.

LUNI 4 OCTOMBRIE

• România în Consiliul European

Comitetul miniștrilor al Consiliului European a aprobat aderarea României ca membru cu drepturi depline al acestui organism pan-european. În procedura de vot s-a înregistrat doar abținerea ambasadorului Ungariei.

• Deputații continuă dezbaterea propriului statut

Plenul Camerei Deputaților a discutat proiectul de lege privind statutul deputaților și senatorilor. După discuții controversate s-a adoptat articolul conform căruia la cinci absente la lucrările în plen și la trei pe comisiuni, deputatul va fi aspru sancționat. Parlamentarul ce nu va prezenta o motivare a absenței riscă să piardă indemnizația pe ziua respectivă.

• Consultări Guvern-sindicat

La Palatul Victoria s-au desfășurat două runde de negocieri între Guvern și centralele sindicale. În vedea definitivării proiectului de lege privind acordarea unor ajutoare bănești pe perioada de iarnă categoriilor cele mai defavorizate. Discuțiile au relevat faptul că există acord între părți doar privind necesitatea acestor ajutoare.

• FSLIMLR a aderat la BNS

Consiliul de coordonare al Blocului Național Sindical a aprobat afilierea la acest cartel a Federației Sindicatelor Libere și Independente ale Mecanicilor de Locomotivă din România.

Grupaj realizat de
MARIAN CHIRIAC și CRISTIAN LUPU

Vineri 8 octombrie 1993, la ora 18, va avea loc lansarea volumului de poezii (antume și postume) intitulat "Presentimente-postsentimente" de Gheorghe Ursu (poet a cărui viață s-a sfîrșit dramatic în baciurile Securității în anul 1985, pentru unica vină de a-și fi destăinuit unui jurnal intim nemulțumirile).

Editura All împreună cu Grupul pentru Dialog Social vă invită să luati parte la acest eveniment la sediul din Calea Victoriei 120.

TIA SERBĂNESCU

Ieșirea prin Sărindar

Cu multe decenii în urmă, pe vremea cînd Bucureștiul era supranumit "micul Paris", se spunea că atunci cînd Parisul face gutură Bucureștiul strănuță. Pe urmă am scăpat de guturării Parisului și-am rămas cu ciroza Moscovei. Cînd Moscova aruncă piatra, crăpuș geamurile la București. Ar fi culmea, după ce am făcut perestroikă sonică și crize de glasnost, să trăim să-l vedem pe patriarhul Teocist mediuind conflictul dintre Iliescu și Funar sau Verdet la Mănăstirea Plumbuita.

Dacă opțiunea pentru reformă se va limita la disputa între ariile același partid (PDSR) și penale sale (PRM, PSM și PUNR), e clar că de la faza multiconstituțională Congres al IX-lea în care ne aflăm acum ne vom trezi mai repede decât credem direct în Congresul XIV.

Ca pentru a confirma această reluare a traseului, după ce dl. Văcăroiu s-a dus cu jumătatea de guvern la Moscova să-l obțină mare lucru, dl. Iliescu s-a arătat (prin dl. Traian Chebeleu) "foarte" independent față de Rusia, afirmando că în problema aderării la NATO România nu are nevoie de acceptul nimănui. Replica, vizând scrisoarea pe care Eltin a adresat-o șefilor marilor puteri occidentale și în care se arată nemultumit de ideea extinderii NATO prin cooptarea unor țări estice, normală în sine, pare să ilustreze și ea "paralelismul" cu anul 1968, cînd Ceaușescu a profitat de sfidarea (în fond acceptată de Moscova) față de centrul sovietic pentru a se lansa pe piața politică occidentală. Dl. Iliescu și-a studiat bine rivalul. Fără indoială că valoarea "independenței" saie este mult diminuată de situația dificilă a Rusiei. Dl. Cristoiu s-a și entuziasmat de această "mică" sfidare și, sub titlul "Bucureștiul nu se teme de Moscova", a comentat reluarea circuitului din 1968 drept o mare desprindere de mama comunismului. Nu numai că "Bucureștiul" d-lui Iliescu se teme de Moscova, dar, fiind directă ei emanatie, își regleză încă mișcările după ea.

Partidul de guvernămînt s-a împărtășit, preventiv, în mai multe direcții pe care le schimbă ca pe batiste după cum li dictează interesele, urmînd ca, la înghesuială, să arunce la coș pe cea mai uzată și să arboreze la buzunar pe cea care se va asorta la cravata momentului. Multdiscutatele aripi Năstase și Solcanu, producătoare de scrisori în presă, la un moment dat funcționează din plin, asigurînd zborul avionului președintelui. Dacă aripa Năstase și utilizată pentru cursele internaționale și pentru raporturile de salon cu Opozitia, utilizînd, în consecință, un ulei mai subțire și ascunzînd sîrmele sub o mască de bord sidefată, conform diviziunii sociale a muncii de partid, aripa Solcanu flăcăie pe cursele interne, consumînd motorină de tractor.

Dacă dl. Năstase primește sarcina să facă pe europeanul și să cîștige increderea Occidentului cu tichetele de democrație necesare, dl. Solcanu are misiunea să asigure electoratul că aceste artificii de calcul și de limbaj nu înseamnă nimic. Se cheamă că și unul și altul se țin de cuvîntul lor iar, în medie, partidul rămîne ce-a fost. Era de sperat ca după transmisia în direct a ședinței Consiliului European parlamentarilor Puterii să învețe, dacă nu de voie, măcar de nevoie, cîte ceva. Să vadă că situația din țară e cunoscută foarte bine și că jurămînte de amor improvizate la repezelă sub balcoanele occidentale nu mai păcălesc decât pe cei care vor să se lase păcălită cu bună-știință – adică foarte puțini.

Occidentul s-a păcălit o dată cu Ceaușescu și a învățat cîte ceva despre minciuna comunistă fără leac. Prin urmare, "codul" funcționării demagogice a fost descifrat. Era de sperat ca felul în care s-au desfășurat acele dezbateri să-i avertizeze pe reprezentanții Puterii că ar fi cazul să încheie, spre binele lor, etapa demagogiei, prelungită și aşa peste normele oricărui bun-simt.

Buletin sindical: Mecanicii de locomotivă

• La ședința din 16 septembrie a.c. ținută la Brașov de Consiliul de Conducere al FSLIMLR, s-a supus la vot și s-a aprobat fuziunea Federatiei Mecanicilor de Locomotivă cu cea a Federatiei din ramura Mișcare-Comercial a CFR. Lucrul ar putea trece drept un succes obișnuit. Însă liderul federatiei MC, dl. Stefan Siromașenco, se află în sală atunci cînd s-a votat astăzi afilierea la BNS, cit și fuziunea celor două federări, dar nu a ridicat nici o obiecție.

După unirea federărilor, dl. Siromașenco a dat un comunicat de presă, în care arăta că nu se pună problema afilierei federăției sale la BNS. Intrucît este membră fondatoare a CNSLR-Frăția. Întrebat de reporterul nostru dacă are de gînd să renunțe în acest caz la fuziunea cu FSLIMLR, dl. Siromașenco a declarat: "Cel mai bun lucru este formarea unei mari fuziuni la nivel CFR. După aceea, aceste federări sindicale au dreptul să decidă să nu se afilieze la CNSLR-Frăția, dacă ele constată că aceasta nu le susține interesele".

La CNSLR-Frăția, mecanicii de locomotivă au găsit (constatarea lor) promisiunile unor demersuri care să-i pună în fată unui compromis cu Puterea. Nu au acceptat aşa ceva, înțelegînd că președintii CNSLR-Frăția și Matei Brătianu, liderul BNS, care, pe lîngă sprînjul moral, s-a arătat gata de grevă pentru a-și demonstra solidaritatea. Tot el a făcut demersuri la sindicale din Occident pentru sesizarea instanțelor ambasadelor SUA și Marii Britanii însărcinate cu supravegherea respectării drepturilor omului în România. În prezent, BNS lucrează împreună cu liderii mecanicilor de locomotivă la un set de materiale referitoare la modul în care Puterea de la București respectă drepturile omului, care vor ajunge la CISL, OIM, Federatia Internațională a Transporturilor și la ambasadele din București ale principalelor țări occidentale.

• Luni, 27 septembrie, au avut loc discuții între liderii FSLIMLR și reprezentanții ai Partidului Democrat la sediul din Aleea Modrogon, inițiate de BNS.

• Din ordinul d-lui Teodor Cuzino (directorul Direcției Legislație și Contencios a Ministerului Transporturilor), cele 64 de decizii de anulare a desfacerilor de contracte de muncă ale liderilor sindicali au fost suspendate.

TITUS-LIVIU VULPE

dijile tratatului de la Ialta și prin acceptarea fațădei zimbioare a comunismului (implicit încurajarea lui Ceaușescu), și, cel de-al doilea, prin "amenințarea" emigrării în masă. Acest șantaj îmbracă uneori forma cea mai penibilă, avînd în vedere că este exercitat de reprezentanții unui sistem pe că de falimentar pe atît de sfidator și care decenii întregi s-a luptat să-i prezinte pe "protectoari", de care azi are atîta nevoie pentru a supraviețui, ca fiind "pe marginea prăpastiei", inferiori din toate punctele de vedere, putrezi și a. Fără discuție, hibă și necazuri sunt în toate societățile – oricăr de democratice. Dar, pînă una-altă, cu toate lipsurile lor, și democrația, și economia de piată, de unde erau "pe marginea prăpastiei", s-au dovedit mai echilibrate și mai normale (și nu atît de minciinoase și de criminale) decît societățile comuniste. Pretenția de a se prevalea de propriile defecte și vicii prezentindu-le drept mari "clăguri" este unul din simptomele de paranoia ale societăților cu ereditate bolnavă – totalitaristă, adică. Alt simptom prin care Puterea de azi în-

Perjo

cerca să însele aparențele (și el provenind din recuzîta falsificării generale) este confuzia deliberată a valorilor. Ani și decenii, diverse mediocrități – cînd nu idiote de-a dreptul – au fost prezentate drept genii, mari creatori, mari savanți, academicieni fără operă încărcați cu decorati, titluri și onoruri, băgați cu de-a sila pe gîtuș opiniei publice, în timp ce valorile adevărate zăceau fie în pușcării, fie în mormînt, fie în anonimat. Cît arbitrar era în această ierarhie de partid o doveada faptul că ajungea ca un geniu sau altul să fugă în străinătate sau să divorteze, ori să plece o rudă, ori să se certe cu vreun virf din CC din cine stie ce rivalități, și, imediat, din toată "genialitatea" de ieri se alegea praful. Pasul următor, la fel de perfid ca și primul, desî aparent mai dezghețat, l-a constituit amestecul valorilor. Un poet foarte bun era considerat egal unui grafoman care versifica partidul, patria și conducerătorul în toate variantele posibile, iar un regizor foarte bun avea intenționat aceeași cotă cu vreo mediocritate ale cărei spectacole nu mișcau nimic pe lume etc. Dacă această erau "egali" în renume cu socoteala că, în medie, ceva din harul real al unuia cădea și pe umerii celui de pe aceeași listă, în schimb în viață neoficială adevărați creatori erau hărțuiți pînă li se făcea lejhamite și lăsau de bunăvoie locul lojilor celor atît de dornici să scape de primejdiosii concurenți la gloria cu care se obișnuiseră într-atît încît credeau că li se cuvine. Astăzi acest "amestec" a fost reluat și se cultivă cu o ostentatie ce amintește de pionieratul precedentului. Sunt puse laolaltă persoane morale, imorale sau amorale pentru ca nimeni să nu-i mai poată deosebi și să renunțe să-i mai deosebească – așa cum nimeni n-ar ști să deosebească crucea unui erou în revoluție de crucea teroristului care-a tras în el și-n care-a trăs armata sau alt terorist, și care zac alături în același cimitir al eroilor. Bunăoară, la Băile Herculane va avea loc un congres al spiritualității românești. Printre invitații, două nume care se exclud reciproc: dr. Cornel Petrashevici, fost deținut politic, un om de o rară calitate, și Iosif Constantin Drăgan, un personaj a cărui legătură cu "spiritualitatea" n-au putut-o stabilî decît protectorii săi, aproape de același calibru, de-a lungul timpului: legionarii, Ceaușescu, Iliescu. Cum printre organizatori se numără dl. Adrian Năstase ca maestru de ceremonii și Victor Crăciun, firește că lista e la fel de ciudată ca lista "trădătorilor de țară" depistată de C.V. Tudor.

Această renunțare la criterii și la un sistem de valori adecvat și real amenință societatea de azi cu o nouă minciună – extinsă, multiplicată, fărîmită. Ciorburile ei se întîlnesc peste tot. Nici nu e de mirare. Cea naște din dictatură, stat de drept mărinică. Încît putem primi toate "recunoașterile" internaționale posibile, dar, dacă în țară continuă aceeași mistificare, intrarea în Europa prin Strasbourg rămîne formală. Mai reală rămîne ieșirea prin Sărindar.

O tipografie pentru liniștea

Fundatia pentru Promovarea Literaturii Germane în România:
Declaratie de presă

3 octombrie 1993

bun care îi aparține de drept: Tipografia "Concordia" SRL. Fundatia este unic proprietar al disputatei tipografii, după cum rezultă în mod clar din actele de donație.

• Pentru a sublinia dorința de bună colaborare cu scriitorii români, donatorul a permis accesul Uniunii Scriitorilor la 50% din capacitatea tipografică a mașinii Heidelberg KORD. Pentru Uniunea Scriitorilor aceasta reprezinta posibilitatea de a tipări în condiții avantajoase (la prețul de cost).

• Fundatia a dobândit statut de persoană juridică în data de 11 iunie 1991. O zi mai tîrziu, 12 iunie 1991, s-a semnat la Ambasada Germană din București un contract de donație – "Schenkungsvertrag" – prin care mașina tipografică offset de tip Heidelberg KORD, aflată în țară din luna ianuarie a aceluiași an, a trecut în proprietatea FPLGR.

• În mod cu totul eronat, Uniunea Scriitorilor și presa interpretează ca act de donație un aviz de însoțire a donației din 21 ianuarie 1991 în care Uniunea Scriitorilor figurează ca destinatar. Aceasta se explică prin simplul fapt că grupul de inițiativă ce avea să înființeze Fundatia putea fi contactat la această adresă, acest grup fiind constituit din membri ai Uniunii Scriitorilor și din angajați ai revistei "Neue Literatur", editată pe atunci de US. Actul de donație propriu-zis îl constituie contractul din 12 iunie 1991. Imediat după semnarea acestui act, membrii Comitetului Director al Uniunii Scriitorilor au putut lua cunoștință de conținutul său în cadrul unei festivități desfășurate chiar la sediul US, unde dl. ambasador Dr. Klaus Thierloth a dat citire documentului, acesta fiind tradus și în limba română.

• În ceea ce privește datorile Fundației provenite din investițiile facute în perioada în care US a administrat tipografia, acestea se ridică la suma de 4.971.844 lei, conform expertizei contabile efectuate de către imputernicitul Fundației pe baza documentelor puse la dispoziția sa de către US. Dar, în afară de aceste documente, există o serie întreagă de acte justificative, needificatoare prin care Uniunea Scriitorilor pretinde importante sume suplimentare. Din dosarul prezentat de US lipsește procesul-verbal asupra materialelor donate de statul german pe lîngă mașina Heidelberg KORD care au fost consumate sau au dispărut în perioada în care Uniunea Scriitorilor și-a asumat responsabilitatea administrativă tipografiei.

Emmerich Reichrath (redactor-șef al cotidianului *Allgemeine Deutsche Zeitung für Rumänien*)

Herbert Gruenwald

(redactor la Editura Kriterion)

Vicepreședinte al FPLGR

Nota redacției: Am reprobus din declarația de presă a FPLGR, susținută de redacție doar cu o zi înainte de închiderea ediției, doar cîteva pasaje mai semnificative, întrucât restul informațiilor erau conținute în consemnarea discuțiilor avute în redacție cu G. Csejka și E. Reichrath.

Gerhardt CSEJKA (membru al FPLGR): **Am spus: Fac revista, dar nu Uniunea, nu Chicuș să-mi administreze banii**

• Acest milion de mărci căt valoarează tipografia s-a scos dintr-un fond destinat sprijinirii naționalităților germane din Est. Problema a fost să se găsească o soluție inteligentă de a dona tipografia în astă fel încît să profite și US de pe urma ei. Mircea Dinescu a vorbit cu Genscher, a facut acest gest în interesul US. Genscher nu a putut să dea direct US tipografia și atunci s-a găsit formula să se dea unei persoane juridice a minorităților și de aceea s-a creat Fundația (cînd a venit tipografia sigur că n-a existat Fundația) din nevoie de-a găsi o persoană juridică căreia să i se dea în proprietate tipografia unde US să aibă 50% drept de folosință (dacă US și-ar fi folosit acei 50% din capacitatea tipografică și ar fi gospodărit tipografiei cum trebuie).

• Donația a fost legitimată printr-un act școlat de dl. Schonbek, care răspunde pentru sprijinul cultural al nemților din Estul Europei. Minoritatea era cînd pe care să se agătează această chestiune. Nu US. Să fie foarte limpede. Nu s-a pus problema niciodată să se dea pur și simplu US. Sau, dacă se dădea, trebuia invers: să se dea US cu obligația că "Kriterion" și "Neue Literatur" și ziarele nemțesti să fie tipărite acolo sau invers. El au insisat să se creeze Fundația căreia să se încredințeze tipografia în scopul promovării culturii minorității germane din România.

• Nu este nici un secret că total a început după ce Helmut Britz a fost dat afară de la "Neue Literatur". De aici se leagă firele. Aici sunt eu direct implicat. Helmut Britz suferă din cauză că a rămas pe afară și de aceea umblă acum și îmembnește pe toti oamenii pe care li îl credeau eu cu scaun la cap și care nu și-au pus niciodată problema să ceretee ce spune "altera pars". Totuși au fost bucurioși să găsească tapul îspășitor pentru faptul că Uniunea nu mai are bani și acum vor să se salveze cu tipografia pe care tot ei n-au folosit-o cum trebuie. Deci, bani nu au pentru că e au gospodărit prost, nu pentru că Mircea Dinescu le-a furat tipografia.

• Tipografia a porât de la zero, fără nici un fel de capital de stat. Cele 11 milioane pentru salarii ș.a.m.d. au trebuit recuperate printr-o politică economică destăptă. S-au tipărit etichete, s-a tot căutat să se cîştige banul repede, pînă cînd ziarul *Nener Weg* a venit cu o rotativă, ceea ce i-a dat tipografiei dintr-o dată o posibilitate de a cîştiga mai repede banii.

• Tipografia n-avea piese de schimb atunci cînd a venit (sau avea și au dispărut), avea cerneluri (care au dispărut tante). Așa spun cei de la Fundație – eu n-am fost aici să verific și nu-mi place să zic ceea ce nu se poate verifica.

Problema reală este cea a proastei gestiuni a Uniunii și a lipsei unei contabilități clare. Eu sunt director și nu știu ce decid, pentru că nu mi se pun niciodată în față datele exacte. Vine o hîrtie, așa cum a venit Ulici cu chestia asta, care e un nimic, asta nu e un document.

• Eu am fost instalat ca director al revistei de către exact acest Comitet director care acum se miră cum de am luat eu revista. Cei care mi-au dat-o în mină sănătățea: Ulici, Dinescu, Ana Blandiana, Zigu Ornea, toată lumea era de față cînd au zis: "Bine, să scăpăm de ea, ia-o matale". Helmut Britz s-a făcut el singur redactor-șef și Dinescu a înghîtit chestia asta. E adevarat că m-a chemat să preiau revista, și am zis: "Bine, dar o fac după cum am eu o idee, nu așa cum continuăți voi, cu provincialismul asta". Pentru cei 5 scriitori de mină a săptea pe care-i mai aveți voi acolo, eu nu fac o revistă. O fac dacă mă sprijină să o scoț de pe linia asta moartă". Exact acest proiect l-am prezentat Comitetului director, toată lumea a aplaudat, Doinaș în special, toată lumea era incintată de faptul că o să avem o revistă europeană, și s-au acceptat condițiile mele. Condițiile mele erau două: să dizolv vechea

• De o săptămînă încoace presa atacă dezlanțuit Fundația pentru Promovarea Literaturii Germane în România, acuzînd-o copios de furtul unui

Laurentiu ULCIĆ:
Cu excepția lui Mircea Dinescu, nimeni nu știe ce a tipărit această tipografie

• Există două acte care atestă apartenența tipografiei. Nu știu care din ele este actual adevărat. Primul datează din 21 ianuarie 1991 și are ca destinatar explicit al tipografiei US. El este semnat de un consilier al Biroului de coordonare pentru cultura germană din Central, Sud-Est și Estul Europei, dl. Joachim Schonbek, și este o confirmare de primire a unei donații.

În numele acestui act de donație, US a trecut în registrele sale contabile aparatura tipografiei, ceea ce înseamnă că a preluat-o în inventar; deci a intrat în patrimoniul ei. Mai mult, în Consiliul US dl. Mircea Dinescu a declarat că și vorba de tipografia Uniunii, pentru a obține din partea Consiliului US aprobarea pentru cheltuielile mari de investiții în amenajarea spațiului tipografiei: aceste cheltuieli, depășind suma de 200.000 de lei nu puteau fi făcute decit cu aprobarea Consiliului US.

• În iunie, deci după șase luni (în 12 iunie 1991), a apărut un protocol făcut de Ambasada Germaniei împreună cu dl. Mircea Dinescu, de data astă în calitate de președinte al FPLGR (fundată care în mod curios a fost creată doar cu o zi înainte de acest protocol). Prin tipografia din Heidelberg a fost donată Fundației pentru Literatura Germană, scriindu-se acoło că US poate folosi 50% din capacitatea ei.

• Colegiul nostru german sînt foarte atenți la acest 50%, spun că noi n-am folosit-o. Nici nu știu să o folosim, pentru că a folosi nu înseamnă de fapt a exploata. Dacă noi putem exploata 50% din capacitatea tipografică, asta ar fi însemnat că US să poată să rețină profitul, nu să venim cu cărțile să le publicăm acoło ca la orice altă tipografie. Timp de un an că tipografia a fost în administrația US am adus cărțile acoło care au costat mult mai mult decit la orice altă tipografie. Deci, care era avantajul pentru

echipă și să-mi fac eu o echipă cu care să pot colabora și să am permanent acces la misărările financiare, adică să știu ce se întimplă cu banii, valuta ș.a.m.d. De aceea am spus de la început: o fac numai dacă nu Uniunea, nu ei, nu Chicuș mi administrează banii mei. Eu vreau să știu ce intră, ceiese, vreau să știu permanent ce se întimplă cu banii mei. După aceea Mircea Dinescu a dat înapoi, că, totuși, pe Britz nu pot să-l dai afară. Zic: ori imi dai voie să dizolv echipă și să o fac așa cum imi convine mie, ori imi spui că trebuie să lucrez cu Britz. Eu cu Britz nu o fac. Acum munesc singur la revistă și nu e usor. Aș prefera să am aici doi-trei oameni de încredere cu care să pot împărtășii volumul de muncă, dar nu am. Britz s-a dus și a spus că revista, așa cum vreau eu să o fac, nu mai este a minorității germane din România. Să așa am rămas fără banii speră din partea germană. Dar dacă nu mă sprijină nimănii și fac singur totul, nici nu mai are cine să-mi comande. Sunt din ce în ce mai independent.

• Cind a venit Ulici la conducere, s-a hotărît trecerea revistei la Fundație – el a spus: hai să lămurim o dată, voi vreți să plecați de la Uniune (nu mai aveau bani). Tot Comitetul director a fost de acord să plece revista la Fundație, dar speră să fie aleas în Consiliul de conducere al FPLGR. Adunarea generală a FPLGR nu l-a aleas în consiliul de conducere, și de atunci el trage sfuri împotriva Fundației. Pentru că la început Dinescu l-a cocolocit, m-a obligat pe mine să-l tin, spunându-mi că atâtă vreme că e membru al conductorii Uniunii, nu pot să-l dau afară. Zic: bine, atunci cu atât mai urgent e pentru mine să plec de la Uniune, pentru că nu pot să fac revista cu cineva cu care nu am nici un fel de comunicare.

• Eu plătesc onorarii în valută, cheltuiesc între 10.000 și 15.000 de mărci pe număr. Subvenția pe care o primesc eu aici face o săptămână parte din cînd imi trebuie mie pentru revistă, pe mine nu mă poate săptămână absolut nimănii zicind că-mi ia banii, subvenția pe care o capătă aici face, să zicem, 2.000 mărci, iar mie imi trebuie 15.000 mărci.

Emmerich REICHRATH
(membru al FPLGR):

• FPLGR a avut inițial 23 membri fondatori, iar în adunarea generală de anul trecut au mai fost primiți 5. Nu suntem membru fondator al FPLGR, eu am intrat în Fundație în iunie 1992.

• Din ianuarie 1991 pînă la sfîrșitul lui mai 1992, această tipografie a fost administrată de US. În această perioadă acolo s-au executat lucrări, s-au consumat materiale, deci consumul acesta de materiale dovedește că s-a tipărit. Ce s-a tipărit, nu știu. Pentru punerea în funcție a tipografiei, US a investit niște bani, s-au făcut lucrări de amenajare în hala respectivă. Acum US a cerut Fundației să-și achite datorii. Ca să știm exact ce bani avem de restituit, noi am cerut US o documentație. În dosarul înaintat de FPLGR pentru fundamentarea cererilor de bani, nu suntem suficiente acte justificative pentru suma pe care o pretinde US. Există acte justificative pentru investiția care s-a făcut numai în valoare de 4.9 milioane lei. În tot restul sunt hîrtii din care nimeni nu înțelege nimic. Numai cheltuieli, nicăieri nu se suflă o vorbă despre veniturile realizate în decursul aceluia an, cînd tipografia totuși a funcționat.

• În ședința de consiliu de săptămîna trecută am fost invitat să prezint punctul de vedere al FPLGR. M-am prezentat la ora convenită și am intrat înăuntru. Dl. Britz a spus: "Să aștepte afară pînă îl chemăm noi". Eu am ieșit afară și am aștepat 25 de minute, după care am plecat.

US? Nici unul.

• Tot colegii noștri germani spun că greșelile s-au făcut în timpul administrației de către US a tipografiei. De acord. Dar US nu a administrat niciodată tipografia. A administrat-o dl. Mircea Dinescu, care era președinte US, dar care avea drept absolut asupra a tot ceea ce intra în tipografie. Nici un fel de manuscris nu putea intra în tipografie fără avizul d-lui Dinescu. Practic, nimeni de la US nu știe ce-a tipărit în această tipografie, cu excepția d-lui Dinescu. Eu însumi am avut o carte acoło; am crezut că dind-o la tipărire US voi aduce beneficii Uniunii, în virtutea acelui 50% despre care se vorbea. Cartea a costat (fiind subvenționată) de două ori mai mult decit ar fi costat la Tipografia Coresi, a ieșit în condiții mizerabile, dar ca să pot să-o trimitem în tipografie am avut nevoie de avizul lui Dinescu pe manuscris. Am trimis manuscris fără aviz și a fost returnat, pentru că d-l. Dinescu să-să dea avizul.

• Noi am cerut lui Mircea Dinescu în Comitetul Director de foarte multe ori dovezi despre apartenența acestei tipografii. Pînă în iunie 1991 nu ne-a prezentat nici un act. După 12 iunie, ne-a prezentat, într-un tîrziu, la cererea d-lui Stefan Augustin Doinas, actual al doilea de donație, protocolul încheiat cu Ambasada Germanie. La data aceea noi nu știam de existența primului act. De ce? Pentru că noi, de la vîmă, aveam un cu totul alt act, actual pentru cealaltă tipografie, trimisă din Berlin (care putea să nu fie un act de donație, putea să fie un act de expediere din Berlin a unei mașini tipografice). Deci, mașina tipografică din Berlin a cău este? Pentru că în protocolul facut cu Ambasada Germanie nu este trecută această aparatură tipografică din Berlin. Ar însemna că ea este doar a Uniunii Scriitorilor.

• Deci trebuie să precizăm că e vorba de două tipografii: o tipografie Heidelberg, modernă, și o tipografie care a aparținut partidului comunist din Germania de Est, de tip vechi, mult mai mare, care nu figurează în protocolul încheiat de Ambasada Germanie în donația pentru FPLGR. A cău este această tipografie? A fost expediată Uniunii Scriitorilor. Ea se află în același loc cu tipografia cea mică. Si ea a fost trecută în

scriitorilor

registrul de note contabile, și ea a devenit bun de inventar al nostru, deci patrimoniu al Uniunii Scriitorilor. În mod normal, tot ce intră în registrul de contabilitate al unei instituții, este obiect de patrimoniu, aparține acelei instituții, pentru că n-a intrat sub formă de custodie. Si mai mult decât atât, nici n-au fost scoase ulterior din registrul contabil. Dacă nu-i a noastră, trebuia scoasă din registrul de contabilitate.

• Tot noi am descoperit primul act um două săptămâni. Probabil că el există undeva, la dosarul tipografiei, dar Comitetul director n-a avut cunoștință de el. A trebuit să aflăm tot de la vamă, să dăm de urmă lui, și într-un fel și explicabil de ce nu ne-a parvenit pînă acum, pentru că, după opinia noastră, este un act clar de donație. Nu-i scrisoare de trăsură, cum le place unora să credă. De altfel, mă îndoiesc că germanii ar fi făcut donații unei instituții inexistente. Sau mă îndoiesc, iarăși, că germanii, a căror scrupulozitate și rigoare sunt celebre în lumea întreagă, ar fi făcut donații în virtutea lui "dăcă va fi".

• Tot ce am știut despre situația tipografiei (costuri, plăți, salarii, folosință, administrație) a fost numai ceea ce s-a prezentat la Comitetul director în legătură cu cheltuielile de instalare a tipografiei, atâtă vreme cât am știut că tipografia este a Uniunii Scriitorilor. După iunie 1991 pînă în 1992, cind s-a înființat societatea comercială "Concordia", în martie 1992, și în intervalul în care Uniunea Scriitorilor, pasă-mi-te, a administrat tipografia, nu s-a mai discutat la Comitetul director nimic despre acest lucru. Nimeni, de fapt, dintre noi nu știa cum și în ce fel am administrat această tipografie, pentru că tot ce a intrat în tipografie, ca manuscris, a intrat prin Mircea Dinescu. El a făcut deseori apeluri către noi să ducem acolo contracte și să facem tot felul de lucrări în tipografie, dar noi replicam că e inutil să ducem contracte, de vreme ce costurile sunt atît de mari și

Uniunea Scriitorilor nu poate obține nimic.

• Am avut două reviste pe care le-am dat acolo și care n-au putut să iasă. Viața Românească a fost la această tipografie; acolo era o vrajite care cred că e și acum. N-aveți decit să-l întrebăți pe dl. Cezar Baltag, redactorul-șef al Vieții Românești, să vă spună ce aventură a avut revista sa la tipografia de care vorbim. Ca atare, noi n-am mai știut nimic despre această poveste, și nici n-am fi știut dacă interesul nostru n-ar fi fost să ne recuperăm acei bani investiți.

• Noi am admis chiar că tipografia este a FPLGR, am luat în serios, deci, acest al doilea act de donație, că vremea nu-l cunoșteam pe primul, și n-am cerut decit să nici se plătească cheltuielile de investiție. Sigur că reprezentanții tipografiei și ai Fundației au început să obiecteze că noi am încărcat lista de cheltuieli, în sensul că n-am ținut cont de căt am consumat noi din acea tipografie, că a intrat în bugetul Uniunii din acea tipografie. La răspunsul nostru că US n-a consumat și n-a intrat nimic (a consumat, eventual, dl. Mircea Dinescu, care a administrat-o direct), n-au mai avut ce să spună și au tot tergiversat lucrurile. Iar de atunci, de la discuția astă care a fost în februarie, cind ei au promis că ne vor da banii înapoi (deși noi le-am cerut eşalonat, știam că n-o să aibă atâtia bani), n-au dat absolut nici un semn, au avut numai obiectii la dosarul pe care noi l-am întocmit. Le-am trimis un dosar foarte gros în care sunt trecute absolut toate cheltuielile pe care le-am avut noi în legătură cu instalarea tipografiei, plata muncitorilor, cu trimiterea lor peste hotare să învețe etc. Între ele sunt cheltuieli care nici n-ar fi trebuit să fie făcute, dar s-au făcut, practic, fără consultarea Comitetului director.

• De ce a intervenit clarificarea în acest moment? Pentru că în acest moment s-a pus problema recuperării scriitorilor și s-a descoperit acutul de donație. Simplu.

Helmut BRITZ (fost membru al FPLGR): FPLGR a fost modificată ilegal de Mircea Dinescu pentru ca să escrocheze US

La baza scandalului legat de tipografia "CONCORDIA" nu se află nici mașinăriile președintelui Ion Iliescu (cum a afirmat dl. Mircea Dinescu cu ocazia interviului la BBC), nici orgoliile lui Laurențiu Ulici (cum a afirmat Mircea Dinescu în "Evenimentul Zilei"), nici orgoliile lui Helmut Britz (cum au zvon în țară și în străinătate d-nii Herbert Gruenwald și Emerich Reichrath).

Sursa incipientă a situației confuze create, atât din punct de vedere factic, cât și juridic, o reprezintă faptul că Mircea Dinescu a ținut, și încă ține sub lacăt toate actele oficiale privind acest caz. Forțat de imprejurări, nici acum nu pune la dispoziția US tot setul de acte, scoțind la iveală doar unul cite unul dintre inscrișuri, în măsura în care se poate prevăda de ele.

Adevăratele surse de acuzare sunt însă tocmai aceste acte oficiale, și numai ele.

Deplasind discuția în plan personal – tactică adoptată de Mircea Dinescu și cei raliati lui –, el nu încearcă decit să mistifice adevărată față a lucrurilor.

Nu are nici o relevanță în acest caz orgoliul rănit al lui Helmut Britz, ci numai faptul că, în mod abuziv și nestatutar, el a fost exclus din FPLGR, fiindcă nu a fost de acord cu crearea SRL "Tipografia CONCORDIA" – societatea comercială parazitară a FPLGR. De altfel, acest lucru l-a și făcut public printre scriitorii deschisă adresat Consiliului de Conducere al US, încă din octombrie 1992, atitudine prin care și-a semnat excluderea din FPLGR. Astfel, s-a ajuns ca FPLGR, în noua sa formă – modificată ilegal de Mircea Dinescu – să fie instrumentată pentru escrocarea US.

atentă, s-ar putea să rezulte datorează bani Fundației, nu invers

• Revista Neue Literatur a fost editată de US și la un moment dat H. Britz a devenit redactor-șef. Revista a mers prost, a apărut la întimplare, din an în Paști, chiar și săpă instalarea tipografiei care avea unde să-și tipărească. În total numai 5 numere. La adunarea generală din iunie '92 a FPLGR, Gerhardt Csejka a prezentat conceptul său de revistă și, cu majoritate de voturi, adunarea generală a hotărât să recomande Comitetul Director să-l facă redactor-șef pe G. Csejka (la acea dată revista era încă a Uniunii). În ianuarie '93, FPLGR a preluat Neue Literatur de la Uniune, cu acte în regulă. Felul cum face Csejka revista nu necesită redactori la București, el o face practic la Frankfurt și vine aici și o tipărește. S-a discutat cu redactorii care mai erau la vremea aceea salariați revistei și s-a spus: "Omul asta va face revista de acum înainte singur, voi căuta și altă slujbă". Există acte din care rezultă că li s-a spus că la 1 august li se va desface contractul de muncă. Era vorba de trei redactori, între care și H. Britz.

• Tipografia aparține FPLGR, căreia îi revin banii pe care îi cîștigă tipografia. Printre altele, FPLGR a acoperit integral cheltuielile legate de recentul colocviu literar de la Berlin.

• La o analiză contabilă atentă s-ar putea să rezulte că US ne datorează nouă banii, nu noi US.

Paul VINICIUS

Sevenetele deturării unei tipografii

• În ianuarie 1990, Hans Dietrich Genscher a vizitat România. Cu ocazia unor discuții purtate cu președintele US, Mircea Dinescu (cunoscut și apreciat în Germania pentru disidență și poezia sa), ministru de Externe al Republicii Federale Germania a convenit acordarea unui ajutor cultural către US, sub forma unei tipografii. La sfîrșitul lui ianuarie 1991, tipografia ajungea în țară, la Direcția Vănilor Chitila, însoțită fiind de o adresă de confirmare a donației statului german pentru Uniunea Scriitorilor din România, datată 21.01.1991 și purtând stampila Ministerului de Externe german. Toate cheltuielile ulterioare privind încărcarea, transportul, descarcarea, închirierea și amenajarea unui spațiu pentru instalarea tipografiei, salariile lucrătorilor etc., au fost suportate de Uniunea Scriitorilor. În iunie 1991 tipografia este pusă în funcțiune. În vederea recuperării banilor investiți, US administrează tipografia – însă numai teoretic. În mod concret nu au fost primite decit comenzi vizate de Mircea Dinescu. Nu s-au editat cărți ale scriitorilor români și germani, ci s-au tipărit afișe și plante publicitare, etichete pentru sticle de vin, cărți și ziare ale întreprinderilor particulare. În ciuda acestor lucrări rentabile, ori de cîte ori venea vorba despre bilanțul finanțier, Mircea Dinescu susținea că tipografia lucrează în pierdere.

• Pe 24.05.1991 se redactează procesul-verbal de constituire a "Fundăției pentru promovarea literaturii germane în România" (FPLGR), care obține autorizația de funcționare în data de 11.06.1991. Fundația avea, prin statut, doi președinți, un autor german (Franz Hodjak) și unul român (Mircea Dinescu). Chiar a două zile, Ambasada Germană la București emite un act de donație, avind ca obiect mașina de tipărit offset "Heidelberg KORD", în favoarea FPLGR, reprezentată de președintele ei, Mircea Dinescu.

• În 19.09.1991, Editura "SEARA" SRL, care se află înscrisă cu prioritate în statutul FPLGR (încă din 29.05.1991) ca unul din obiectivele ce trebuiau sprijini de Fundație, obține autorizația de comerț. Asociat unic și patron al SRL "SEARA" este președintele US, președintele FPLGR, Mircea Dinescu.

• Din 10.03.1992 Mircea Dinescu inițiază prin intermediul secretarei sale Mihaela Niculescu și a US, constituirea SRL "Tipografia CONCORDIA". Desi nu convocase adunarea generală a FPLGR pentru a hotărî înființarea SRL "CONCORDIA" (ba mai mult, demersurile au fost făcute în secret), cererea de autorizare a SRL "CONCORDIA" este semnată în numele FPLGR. În urma obținerii autorizației de exercitare a comerțului (17.03.1992), FPLGR devine astfel asociat unic în SRL.

• Din 01.04.1992, cind SRL "CONCORDIA" este înscrisă în Registrul comerțului, ea devine practic administratorul tipografiei.

• Din acest moment, Mircea Dinescu nu a pierdut nici un prilej de discuție pentru a inocula treptat ideea că tipografia nu ar avea nici un fel de legătură cu US, dreptul exclusiv asupra ei apartinând FPLGR. Mai mult decit atât, în dubia sa ipostază preșidențială (la US și FPLGR), el dezavantajează US în favoarea FPLGR, susținând că datoria FPLGR către US în urma investigațiilor în tipografie este mult mai mică. În fapt, toate aceste manevre abile, împreună cu ascunderea premeditată a actelor de donație, nu aveau decit rolul de a masca adevărul destinatar al tipografiei.

• Pentru a face și mai greu de înțeles lucrurile și a avea totodată un control autoritar asupra ei, Mircea Dinescu hotărăște modificarea statutului FPLGR. Total nestatutar, impunând abuziv un statut care să li dea puteri depline, il elimină din conducere pe președintele german al FPLGR, Franz Hodjak. În același timp își introduce colaboratorii apropiati, care erau, alături de ei, administratori ai SRL "CONCORDIA" (Mihaela Niculescu, Dinu Adam, Hans Franck) în FPLGR.

• Tot abuziv (adică fără consultarea Consiliului US, singurul abilitat în acest sens), Mircea Dinescu preia de la US revista "NEUE LITERATUR", trecînd-o la FPLGR și confisculînd toată aparatura birotică, de mare valoare, primită din donații (afărat în prezent în biroul lui Dinu Adam și Mihaela Niculescu, la sediul US). Toate aceste modificări (și altele încă) sunt consfințite prin încheierea pronunțată de Judecătoria sectorului 1 la 11.05.1993.

• Din donația primită în februarie 1990 de US din partea Tipografiei DRUCKHAUS MITTE din Berlin, aparținând fostului SED (Partidul Comunist German), Mircea Dinescu dispune instalarea în subsolul propriei sale vile a unei prese offset cu o culoare. Utilajul principal, o mașină tipografică offset plană, marca "PLANETA", în patru culori – și în care US investise bani pentru remedieri și reparări – a fost vîndută de SRL "CONCORDIA".

• Actele de donație nu se contrazic: cu excepția mașinii de tipărit "Heidelberg KORD" utilizate componente ale Tipografiei "CONCORDIA" aparțin Uniunii Scriitorilor

• Pînă de curind, s-a crezut că cele două acte de donație (cel din 21.01.1991, emis de Biroul de coordonare pentru ajutor cultural din cadrul Ministerului de Externe german, către USR, și cel din 12.06.1991, emis de Ambasada germană, către FPLGR) ar fi în contradicție. Cerând atent însă, ele clarifică perfect situația. Primul confirmă că: "toate utilajele pentru tipografia offset, precum și materialele anexe, sunt o donație a Republicii Federale Germanie pentru Uniunea Scriitorilor din România". Cel de-al doilea precizează că "donatorul declară primitorului (FPLGR-n.n.) că a oferit mașina de tipărit offset «Heidelberg KORD» gratuit, fără nici o pretenție". Deci, lucrurile sunt clare: cu excepția utilajului nominalizat mai sus, toate utilajele componente ale Tipografiei "CONCORDIA" aparțin, de drept, Uniunii Scriitorilor.

Înloc de concluzii

1. Responsabilitatea lui Mircea Dinescu pentru violarea statutului US. Transformînd acutul conducerii care se supune unui control colectiv (prin comitetul Director, Consiliul Uniunii) în expresia unei voînțe disperante, ambalată în "băscăliile" poetului, Mircea Dinescu nu numai că a trădat principiile de loialitate și colegialitate față de breasla, dar a și provocat o criză de conducere care se regăsește în falimentul finanțier al US.

2. Manifestarea intereselor sale mercantile a afectat situația financiară a US. Rătinerea documentelor, vînderea unor utilaje tipografice ori instalarea lor în subsolul propriu vîle, toate acestea arată conflictul de interes între US și președintele ei.

3. Perpetuarea timp de doi ani a nereguliilor privind tipografiile de care ar fi trebuit să beneficieze US (fie și în proporție de 50%), arată necesitatea imperioasă a unor măsuri radicale în conducerea US.

4. Mircea Dinescu nu a apărut în interesele scriitorilor. El nu a formulat clar în actul de donație felul în care US urma să beneficieze de facilitățile tipografiei și nici nu a asigurat beneficiul US în continuare.

Nu este cazul să mai argumentăm că vinovăția lui Mircea Dinescu a fost posibilă și datorită lipsei de reacție a Conducerii Operative, a Comitetului Director și a Consiliului US.

Ultima oră

Martie 5 octombrie 1993 a avut loc ședința Comitetului Director al US, cu participarea președintelui Mircea Dinescu. S-a hotărît convocarea unei ședințe de Consiliu al US la sfîrșitul lunii octombrie.

Pagini realizate de GABRIELA ADAMEȘTEANU și RODICA PALADE

H.-R. PATAPIEVICI

Cazul Galilei revizitat (II)

(Urmare din numărul trecut)

Al doilea act: 1633

Anul 1616, cum am văzut, adusese condamnarea mișcării Pământului, epurarea lucrării lui Copernic *De revolutionibus* și punerea la Index a Scrisorii în care teologul carmelit Foscarini argumenta compatibilitatea Bibliei cu mișcarea Terrei. Galilei, pentru care opinia Bisericii conta (pentru că, în mod clar, nu se putea concepe pe sine în afara ei), s-a resemnat la târcere. Însă numai pînă cînd cardinalul Maffeo Barberini, cel care îi arătase atîta solicitudine în vizitele sale romane, este ales papă sub numele de Urban VIII. Noul papă nu întîrzie să-l coplesească cu insisteante semne de prețuire (audiente, medalii, picturi, o pensiune pentru fiul său etc.). Mai mult. La observația unui cardinal privind poziția retrogradă a Bisericii față de chestiunile astronomice, Urban VIII declară dezinvolt că Biserica nu a condamnat niciodată teza copernicană ca eretică și nici nu o va face. Cum era de așteptat, Galilei simte că toate vînturile bat în pînzele sale. În 1630 își termină una din capodopere, *Dialogul asupra celor două mari sisteme ale lumii*; tot acum se declanșează înțăruirea neverosimilă de amânunte sordide care va constitui adevăratul motiv, subteran, al condamnării sale. Să le luăm la rînd.

Sperind să oculească mai lesnios capcanele cenzurii romane, Galilei apelează la Cesare Ciampoli, un prieten, și, prinț-o relație personală, la Raffaello Visconti, om pasionat de astrologie și oculism. Din nefericire, Visconti era amic intim al abatului Morandi, despre care se știa că stăpînește secretele tradiției hermetice. Or, în prima parte a lunii mai abatele are imprudență de a face publice rezultatele unor calcule astrologice care anunțau moartea iminentă a papei. Galilei, proaspăt sosit de la Florența, ia masa cu Morandi în 24 mai 1630, ignorînd complet afacerea profetilor. Imediat numele lui Galilei este asociat cu cel al lui Morandi, care va fi încarcerat în iunie și va muri, din acest motiv, în octombrie. Este primul ghinion.

Al doilea, încă mai dezastruos, este legat de numele celuilalt protector al său, Giovanni Ciampoli, care la data cînd intercesea pentru Galilei era secretar al papei și intim al suveranului pontif. Ciampoli, influent și binevoitor, acordă imprimatur-ul fără să pretinădecă rectificări minore. Tipărirea cărtii lui Galilei începe în iunie 1631 (în o mie de exemplare, ceea ce reprezenta un tiraj considerabil), iar primele exemplare ajung la Roma la sfîrșitul lui martie. Dar cînd? La cîteva săptămâni după ce, în consistoriu, cardinalul spaniol Gaspare Borgia, care facea, în Curie, politica regelui spaniol, îl atacase pe papă. Or Ciampoli, pentru motive strict personale, intriga împreună cu anturajul spaniol, ceea ce a produs exasperarea și furia papei. În consecință, vexat de spanioli și înșelat în încrederea sa, Urban VIII îl exilează pe Ciampoli din Roma (în august 1631) și epurează Curia de orice ciampolata. În fine, agravînd suspiciunea, cineva a remarcat că pe frontispiciul volumului era imprimată o deviză cu trei delfini, ceea ce sugera o intenție hermetică; or hermetismul, ca și Galilei, devenise deja suspect prin profetiile lui Morandi. (În fapt, deviza cu delfini aparținea imprimării.) Compromis deja de asocierea numelui său cu cel al lui Morandi (mai 1630), Galilei este încă o dată compromis (și tot involuntar) de imprimatur-ul dat de Ciampoli. Firește, în vara lui 1632, Urban VIII ordonă o anchetă privind acest imprimatur (ceea ce în definitiv, facea parte din alergia sa față de orice ciampolata). Această decizie permite declanșarea dramei.

Condamnarea

În drept, Galilei a putut fi acuzat (și condamnat) numai ca urmare a găsirii, în dosarul său de la Sfîntul Oficiu, a unui memorandum care stipula interdicția de a profesa sau răspândi prin orice mijloace teza mișcării Pământului (sub amenințarea temniței). Acest document era datat 1616. Anchetațorii au prețină că interdicția îl-a fost remisă lui Galilei atunci și că documentul păstrat în dosarul acestuia era perfect autentic. În fapt, suferea de un viciu capital: nu era semnat, or normele de validitate ale Inchizitionei o prețindea. Mai mult, Galilei l-a declarat fals, iar argumentul său, de neocolit, este scrisoarea prin care cardinalul Bellarmino a garantat scoaterea sa din casă. Nu mai puțin, ancheta acestui proces ruginoasă a fost pornită în baza unui act contestat.

Este de presupus că avem de a face cu un fals sorid, datorat factiunilor ecclaziastice conservatoare,

care au jucat, cum vom vedea mai jos, o foarteabilă politică a descalificării lui Galilei. Nu trebuie să uităm că Urban VIII îl coplesește pe Galilei cu prețuirea sa. Însă la cele două nefericite asociere ale numelui său cu persoane căzuțe în dizgrația papei avea să se adauge și nota unei antipatii personale. Ce să-a întâmplat? Binevoitor totuși, papa nu dorește să dea un deznodămînt penibil sau vexator anchetei începute prin descoperirea pretinsului memorandum. În atunci propune o soluție de compromis, care mergea în sensul instrumentalismului profesat de răposatul cardinal Bellarmino în chestiunea mișcării Terrei: cum Dumnezeu poate obține orice efect prin orice mijloc, fără restricții, argumentează Urban VIII, nu există nici o rațiune de a crede că explicațiile trimis cu necesitate la cauze în sens ontologic. Ca urmare, papa propune absolvirea lui Galilei recurgînd la un pasaj din paragraful final al dialogului incriminat, în care Galilei conchide că soluția copernicană nu este nici adevarată, nici complet concludentă. Dacă s-ar fi urmat acenșă pîstă elegantă, procesul din 1633 s-ar fi încheiat la fel ca cel din 1616, prin întreruperea urmăririi. Acum este însă momentul în care dușmanii lui Galilei din anturajul papei îl semnalează acestuia că pasajul ales este de fapt pus de autor în gura lui Simplicio, aristotelicianul prostănaș al dialogului, în care, și-a sugerat, Galileo l-ar fi zugrăvit chiar pe el, pe papă. Istovit de suspiciune și resentiment, Urban VIII interprează acum publicarea dialogului ca pe un afront personal. Lucrurile se precipită. În 12 aprilie 1633 Galilei este chemat în fața Sfîntului Oficiu pentru două interogatorii, în timpul cărora este reținut ca prizonier. E eliberat la scurt timp, reluindu-și calitatea oficială de ospete al ambasadorului Toscanei, pe care Curia o acceptă. Este de notat că, într-o epocă în care dreptul la apărare era refuzat, iar tortura intra în metodele legitime de anchetare, Galilei nu a fost nici torturat, nici molestat. Enormul său prestigiu l-a scutit de vexățunile unei justiții care în epocă era în general considerată normală, dar care nouă ni se pare azi inumană.

În fine, în dimineața zilei de 22 iunie 1633, în genuncheat în una din sălile mînăstirii Santa Maria sopra Minerva, Galilei și-a ascultat condamnarea la temniță și, tot în genunchi, a rostit textul abjurării. Cred că cei care au văzut în Galilei un liber-cugetător care facea cu ochiul posteritatei îngînind isteț cuvintele retractării său însăși grav. Toti eruditii (nu mă refer la propagandisti) săi de acord asupra faptului că Galileo era un om cu adevărat credincios și care respectă profund autoritatea religioasă a Bisericii (de altfel, în politică, el era adeptul despotismului lumii). Este neverosimilă imaginea unui Galilei inamic al Bisericii: să nu uităm că el a sperat cu înfringurare, pînă la sfîrșitul vieții, iertarea Bisericii, pe care nu a obținut-o; și că, într-un sens, recluziunea sa, deși ordonată, a fost, din partea sa, voluntară (dacă ar fi fost mai puțin devot nu s-ar fi dus la Roma să răspundă în fața tribunalului, ci ar fi acceptat oferta de azil a republiei Venetiene).

Contra condamnării, Galilei nu este încarcerat, ci îl se permite să se ducă la Siena, apoi la Florența, unde îl se impus consemnul de a nu părăsi una din proprietățile sale de la țară. (Exil, firește, și rigoare, dar nu "știință personificată" în curs de martiriu.) În aceste condiții, la Elzevir, în Olanda, Galilei publică ultima sa capodoperă, *Discursurile asupra celor două științe noi* (1638). Această încălcare a interdicției de a publica este fără urmări. Întrucît îl privește, Biserica tolerează ca dispozitiile să li fie tacit încălcate. (Dimpotrivă, să ne amintim ce se întâmplă cu scriitorii care îndrăzneau să publice în afara granitelor sistemului comunista, din partea unui sistem care pretinde că respectă drepturile omului, și să comparăm aceste urmări cu cele pe care aceeași faptă le-a avut asupra lui Galilei, din partea unei instituții care nu pretindea în nici un fel că le-ar respecta.)

Expunerea de motive

Galilei a fost găsit vinovat de a fi susținut și crezut că Sonore este centrul universului și imobil, teză considerată drept falsă după filosofie și eretică în mod vehelement; și de a fi afirmat că Pământul nu este centrul lumii și nu este imobil, ipoteză decretată falsă după filosofie și cel puțin eretică după credință. În spatele aragoniei acestui jargon de poliție teologică, se străvăd clar inabilitățile unei confuzii metafizice hilare. Căci, să se închiere în ochi, Galilei a fost condamnat de Biserica catolică fie pentru că nu a respectat criteriul de realitate

astronomică susținut de un teolog lutheran incompetent și impus lumii de genul unui astronom pios într-o materie care nu avea nevoie de pioenie; fie pentru că și-a permis să contrazică o cosmologie păgână, care, analizată lucid, este fără raport cu ontologia biblică. Sau, cum concluziona cu asprime Pierre Duhem, care era un catolic fervent, "judecătorii lui Galilei nu au roșit să pună în același plan eroarea contra credinței cu crima de a contrazice cosmologia lui Aristotel".

Aceasta a fost expunerea de motive avuabilă, amestec stupeifiant de gol al discernămîntului și teologie de proastă calitate. Partea inavuabilă, după opinia mea singura care a fost decisivă, amestecă într-un chip sordid invidia, vanitatea, prostia și o serie incredibilă de ghișioane. Cum în acțiune nu există mecanisme, ci numai oameni individuali, am convingerea că gafa Bisericii din 1633 putea fi evitată dacă Urban VIII ar fi fost mai puțin vanitos-susceptibil și dacă Bellarmino ar mai fi trăit. Inteligența și moderatia pot îmbinzi orice: începînd cu setea vicioasă de a desfîntă și terminînd cu imprevizibilul aberației.

Lecția

Pentru a face din Biserică o inchizitie și din Inchizitie un soi de Gestapo (firește, nu un GPU/NKVD/KGB, așa ceva nu s-a afirmat niciodată, și astă din simplul motiv că identificările de mai sus au venit numai de la stînga), a fost necesară transformarea lui Galilei într-un idol de operetă. Măreția lui Galileo stă cu totul altăori de portretul tip "știință Invinge!" care i-a fost lipit pe figură de turiferarii săi cei mai pernicioși: idealitii resentimentari.

Dar lumina în care se prezintă condamnarea lui Galilei ne-ar apărea încă mai gravă dacă am reușit să facem abstracție de drama sa personală. Iată la ce mă gîndesc. Noi ne-am obișnuit atât de mult să credem că religia și gîndirea liberă sunt ireductibil contradictorii. Încit ne vine greu să ne imaginăm că a existat o epocă în care ele se hrăneau una din alta și că, de fapt, facultatea prin care noi credem este aceeași cu facultatea prin care gîndim. Într-un sens aproape metafizic, condamnarea lui Galilei pecetează disocierea acestor două facultăți, tradus în secol prin divorțul dintre Biserică și lume. În Galileo Galilei Biserica nu a condamnat libera cugetare, ci a oferit un simbol palpabil al noului divorț. Istorul știe că Biserica a adăpostit cu perfectă naturalețe gîndirea liberă nu cu mult timp înaintea acestei condamnări simbolice.

Încă din secolul XIV, episcopul de Lisieux (Nicolaus Oresmus) susține teze specifice copernicanе și, mai mult, arătase cum trebuie interpretate pasajele din Biblie care par a se opune mișcării Terrei. În secolul XV, Nicolaus Cusanus, episcop și cardinal, teolog și diplomat însărcinat cu numeroase misiuni (de doctrină, nu de rutină politică) de către papii Eugeniu IV, Nicolae V și Pius II, a susținut în mod deschis teza pluralității lumilor, pentru care a fost ars Bruno, și multe alte elemente ale fizicii nominaliștilor pariziensi, pe care Galilei le va relua în nume propriu mai tîrziu și care vor fi condamnate în 1633. Chiar și mai aproape, în secolul XVI, protonotarul Celio Calcugnini a propus să se explice mișcarea diurnă a astrelor prin rotația Pământului de la vest la est, o rotație completă desfășurîndu-se pe parcursul unei zile siderale. Toți acești bărbați savanți nu au fost deloc marginali în Biserică, ci personalități oficiale, ale căror opinii nu au fost în nici un fel sanctionate de teologii Curiei. Chiar și Copernic, care era canonnic de Thorn, și-a publicat opera la îndemnurile cardinalului Schonberg, iar papa Pius III i-a acceptat dedicarea. Mai mult. Reforma gregoriană a calendarului, întreprinsă în 1582, s-a făcut pe baza unor tabele calculate cu ajutorul sistemului copernican, care, inutil să mai reamintesc, susținea tezele care au fost epurate în 1616 și apoi condamnate, în effigie lui Galilei, în 1633.

Toate aceste fapte sugerează ideea că în a doua jumătate a secolului XVI s-a produs o mutație semnificativă în sufletul omului european, mutație care să manifeste aproape imediat prin condamnările de tristă memorie (Francesco Pucci – ars în 1597, Giordano Bruno – ars în 1600, Tommaso Capanella – 27 de ani de temniță, Galilei – retractare și domiciliu forțat). Cînd ortodoxile devin restrictive, ceva din sufletul colectiv a cunoscut deja dezbinarea. Lectia condamnării lui Galilei este că sufletul nostru, al modernilor, vine pe urmele unei violente disocieri a facultăților: ceea ce trebuie să înțelegem este că noi am înțețat să mai gîndim cu mintea care se roagă. Odată ridicat în lumina constiinței acest divorț, putem privi cu o curiozitate uimitor-admirativă la epoca în care rugăciunea și geometria perneau din același izvor. Este ceea ce vă invit să faceți.

(Urmare din numărul trecut)

**Ne-am aflat cîndva,
să ne amintim,
în inima Europei**

Ne plingem acum că Europa nu ne mai bagă în seamă și de dezinteresul ei în ceea ce ne privește. Ne amintim de furtunoasele zile ale Revoluției din Decembrie – cînd lumea întreagă stătea atîntată cu ochii pe noi –, ca de un moment crucial, glorios, irepetabil, dar și ca de o trecătoare excepție care confirmă regula. Un fel de vrajă care s-ar fi risipit. Izolarea autarhică din anii comunismului și din "epoca de aur" ceaușistă în special, ne-a marcat prea mult, făcîndu-ne să ne uităm la acea "ignorare" a lumii exterioare ca la un fapt natural, ca la o fatalitate. Nu intotdeauna însă a fost așa. "El" voiau să ne facă să credem că niciodată n-a fost altfel. E bine să ne împrospătăm memoria. Cîndva eram în inima Europei. Iată în ce termeni se exprima un foarte mare om politic apusean, Camillo Benso, conte de Cavour, părintele unității Italiei, în fața lui Vasile Alecsandri, ministrul de Externe al Moldovei soșit la Torino în martie 1859 pentru a obține recunoașterea dublei alegeri a lui Cuza. Izbucurirea în chiar acele zile a celui de-al doilea război de independență al Italiei (la care au participat și observatori militari români), a favorizat consolidarea alegerii lui Cuza. Austria fusese ostilă dublei alegeri (se temea pentru Transilvania) și amenințase militar dar, fiind atacată de Franța și Piemont, și-a abandonat planurile belicoase. Menționăm că la acea dată Italia nu era încă proclamată (unirea va fi realizată abia în 1861) și că Regatul Sardiniei, prin Cavour, ministrul de Externe, sprijinise activ unirea Principatelor, atât la Congresul de la Paris din 1856, cit și la Conferința din 1858, deoarece, ca și Prusia, vedea în aceasta un util și edificator precedent în realizarea propriei unități naționale: "Românii, acești frați depărtați ai italienilor, au dat dovadă de patrio-

ADRIAN NICULESCU

Prima intrare a României în Europa: pașoptiștii II

92

tism, de un admirabil exemplu de concordie pe care noi, italienii, suntem gata să-l urmăm... Luîndu-le apărarea (la Congresul de la Paris) mi-am urmat propria convingere, în conformitate cu interesele familiei latine și voi continua aceeași politică cu toate puterile mele. Unirea Principatelor și consultarea voinței poporului marchează începutul unei noi ere în sistemul politic al Europei. Ele vor prepara, cu triumful lor, Unirea tuturor italienilor într-un singur corp, dat fiind că nimeni astăzi nu poate interzice ca minunatul act care s-a implinit la poalele Carpaților să se realizeze și la poalele Alpilor." Texul se comentează de la sine. Un bun exemplu nu numai de integrare europeană dar, ca și în cazul introducerii instrucțiunii publice gratuite și obligatorii, chiar de situare în avangardă!... Se mai putea spune atunci că nu eram "întrați" în Europa? La Torino, Vasile Alecsandri are o stradă care-i poartă numele. Este o onoare care, în Italia, dintre români, nu-i mai revine decit lui Bălcescu, la Palermo, orașul în care a murit. Nu întimplător cei doi români cu străzi în Italia aparțin amândoi "Risorgimento"-ului...

Marea noastră dramă este că la aproape 150 de ani de la Revoluția de la 1848 ne regăsim din nou azvîrliți în barbarie, și constatăm cu amărăcă, în vreme ce celealte națiuni, care n-au cunoscut urgia totalitară, au avansat, iar pentru noi timpul s-a scurs în zadar, din moment ce suntem nevoiți să o luăm de la capăt. Iată, totuși, în posibilitățile noastre demonstre de sincronizare, cîteva motive de a fi optimiști în ceea ce privește șansele noastre de viitor.

Am văzut că izolarea și uitarea de care atîta suferim acum nu au fost intotdeauna astfel. Tocmai epoca Regenerării a fost martora nu numai a celei dintîi dar și a celei mai puternice "întrări" a noastre în Europa. Un grad de integrare europeană care n-a mai fost atins niciodată de atunci încoace... Pentru prima oară în istoria noastră, niște români dialogau de la egal la egal cu cele mai însemnate virfuri ale vieții politice și culturale ale lumii civilizate. Pentru prima dată se arată vindecați de complexul inapoișii, al inferiorității. Mai este cazul să reamintim în ce fel privea la

"Europa" Dinicu Golescu cu numai o generație în urmă, în "Însemnare a călătoriei mele", din 1826? La tot pasul descoperim nenumărate și surprinzătoare fire care-i legau – cel mai adesea la nivel personal! – pe cei mai de seamă exponenti ai generației pașoptiste de marii oameni ai vremii lor din Occident, Franța, Italia și Anglia în special. O situație care, privită din perspectiva de azi, pare aproape de necre-

masiv, devenind cu vremea patrimoniu universal, referință comună, chiar și la cei de formă diferită: libertatea, egalitatea, toleranța, concordia, fraternitatea, învățămîntul pentru toți, înălțarea și "luminarea" prin cultură, difuzarea largă a educației, centralitatea omului, încadrarea în capacitatele sale, emanciparea categoriilor discriminate, progresul social, pluralismul, drepturile omului... De bună seamă, preceptele acestea, puse concret în practică, au răspuns aspirațiilor unei mari părți a umanității. Cine nu s-ar recunoaște astăzi în asemenea enunțuri? Ceea ce însă nouă nu se pare acum firesc nu a fost dintotdeauna astfel...

Societatea secretă "Frăția", deviză "Dreptate și Frăție!", apelativul "frate" cu care se chiamau între ei, noțiunea de "frate căuză", atît de frecventă în epocă, întreaga terminologie a pașoptiștilor, trebuie înțeleasă în accepțiunea ei reală. Aceasta indică în mod clar adeziunea mișcării noastre naționale la generoasele idealuri masonice care, în ultimă analiză, sint înseși valorile pe care s-a clădit civilizația de tip occidental modern, liberalismul, democrația... Este un fapt prea adesea trecut sub tacere de istoriografia comunistă oficială (deoarece comunismul a însemnat opusul acestor valorii), dar de o importanță primordială și care se impune grabnic reconsiderat. Indiscutabil, el a constituit calea cea mai sigură pentru admiterea noastră în Europa. În treacăt fie spus, statul român postrevoluționar și-ar fi putut aminti de acel "motto" menționat mai sus, "Dreptate și Frăție!", care figura pe toate documentele de la 1848, versiunea românească și originală a celebrei "Liberté, Égalité, Fraternité" care a înflăcărat omenirea și care, la origine, este și cea mai răspîndită formulă masonică. Precum în Franță "Liberté, Égalité, Fraternité" stă pe toate edificiile publice, pe toate actele, pe toate monezile, putea și România să adopte "Dreptate și Frăție!" ca deviză oficială. Ne-ar fi reprezentat cu demnitate, amintind totodată și de rădăcinile nobile și autentic europene ale statului nostru.

(Continuare în numărul viitor)

Perju

zut... În numai 20 de ani, pe boier Dinicu îl despărțea o lume de C.A. Rosetti, intim al lui Michelet. Salut este impresionant...

**Franc-masoneria
era sinonimă
cu apartenența la societatea
cea mai avansată**

Evident, un astfel de comportament nu s-ar putea înțelege fără a se ține cont de importanța componentă masonică a epocii. Într-adevăr, trebuie avut în vedere că mai toate aceste personalități aveau în comun adeziunea la mișcarea Franc-masoneriei internaționale. Franc-masonerie era practic sinonim cu apartenența la societatea cea mai avansată și mai rafinată a timpului și constituia totodată și o mare dovedă de evoluție. A fi francmason implică în primul rînd împărtășirea de convingeri comune și o solidaritate dincolo de orice barieră etnică sau politică. Bagajul ideologic al Masoneriei, inițial bun al unei restrînse élites, s-a răspîndit

VLADIMIR TISMĂNEANU

Moartea comunismului sovietic

Numărul tematic al revistei *The National Interest* (Spring 1993) merită o analiză specială. Este vorba de un efort remarcabil de a surprinde cauzele adânci, sociologice, politice, economice și culturale ale naufragiului sistemului sovietic. Charles Fairbanks, profesor la Universitatea Johns Hopkins (Baltimore și Washington) a fost organizatorul seriei de coloanii care a rezultat în acest cu totul deosebit volum de studii.

Să spunem mai întâi că structura însăși a numărului este logică și originală, îndemnind la reacții prompte, nu neapărat aprobatoare, din partea cititorilor. Prima secțiune se ocupă de cauzele prăbușirii imperiului sovietic. Cea de-a doua analizează situația din cimpul cercetării sovietologice, sub titlul deliberat sfidator "păcatele savanților". Cum voi arăta mai departe, este și parte de natură să genereze cele mai aprinse controverse. În fine, ultima secțiune, onorată de semnaturile lui Saul Bellow, Irving Kristol și Nathan Glazer, se ocupă de relația dintre comunism, utopie și intelectualitatea radicală a Occidentului.

Între studiile din prima secțiune care rețin atenția prin caracterul inovator al interpretării momentului Gorbaciov în istoria Uniunii Sovietice figurează cele semnate de Charles Fairbanks și Peter Reddaway. Fără a se lăsa inhibat de convențiile și tabu-urile din kremliologia contemporană (diferită de cea clasică), Fairbanks afirma că grupul gorbaciovist s-a născut din chiar spiritul revoluționar al bolșevismului radical. Mai mult, el conectează echipa Gorbaciov-Iakovlev cu grupul jdanovist (în primul rând militantul cominternist Otto Kuusinen), care l-a lansat cîndva pe Andropov pe orbita carierei biocrațice. Formula politică a acestui nejdanovism (eu unul aş prefera să vorbim despre neobolșevism) este tributară iluziei leniniste privind reformabilitatea sistemului prin acțiuni intensive de mobilizare, reorientare și "liberalizare" (inițierea NEP-ului după perioada "comunismului de război"). Deci, departe

de a reprezenta un moment de de-radicalizare, gorbaciovismul a mizat pe o nouă accentuare a spiritului revoluționar. Campioni săi inițiali erau convinși că odată revizuite dogmele esențiale, este posibilă reconstrucția paradigmelor politice originare. Eroarea lor fundamentală a constat în ignorarea dinamicii mișcărilor sociale de la bază și, mai ales, a inițiativelor legate de afirmarea identității etnice a națiunilor sovietizate. Cu alte cuvinte, utopia perestroikă a pierit din chiar motivul care a generat-o: imposibilitatea menținerii unui corset social pietrificat în condițiile recunoașterii (fie și superioare) a dreptului la dialog. Pentru Gorbaciov și colegii săi, spontaneitatea colectivă, formarea unor curente de opinie și deschiderea spațiului public au apărut ca surpirse. Formații înimbicsite lume a doarelor și intrigilor de partid, ei au subestimat reacția populară de neincredere și chiar respingere a "noului contract social" propus de grupul hegemonic.

Nu mai puțin interesantă este analiza elitei perestroikă: majoritatea celor implicați în acțiunea de restructurare strategică din anii 1985-1990 provinând din cercul puterii însăși. Educații în școli de elită, formată în familiile "aristocrației" staliniste și poststaliniste, acești oligarhi (Fairbanks îi numește "patricieni") au crezut că pot raționaliza sistemul fără a renunța la fundamentele sale. Dezamăgiti de eșecul flagrant al economiei planificate, conștienți de obsolescența retoricii milenariste, ei au încercat deschiderea limitată, parțială, pe recunoașterea socială. Aveau însă să constate că sistemul era corrupt în chiar fibra sa esențială și că aceste retușuri nu puteau decât să-i accelereze prăbușirea.

În momentul în care Gorbaciov și echipa lui au ajuns la concluzia că partidul comunist însuși devine o frînă în calea reformelor, ei au utilizat principiul leninist al centralismului democratic pentru a da lovitura de grătie monopolului ideologic și politic al acestui partid. Cum spune Fairbanks, sinuciderea bolșevismului s-a produs cu meto-

de bolșevice (și nici nu se putea altfel într-un asemenea sistem). Ceea ce nu au anticipat ei era replica ce avea să urmeze din partea societății civile renăscute. Cum demonstrează Peter Reddaway (profesor la Universitatea George Washington și colaborator frequent al prestigioasei publicații *The New York Review of Books*), nemulțumirea populară a fost unul din factorii ignorați ori subestimați în calculele arhitectilor reformatori. Ceea ce a pornit ca o tentativă renovatoare de sus, deci ca o acțiune a elitelor neoleniniste interesață în eficientizarea sistemului și liberalizarea structurilor sale politice și culturale, trebuia să se transforme într-un val irezistibil de revolte semilegitime împotriva statului autoritar-birocratic. Mai precis spus, odată acceptată premisa imperfecțiunii legitimității ideologice, ori chiar a dreptului la contestarea acestei legitimități apocrife, odată autosubminată pretenția infiabilității viziunii utopice leniniste, porțile erau deschise pentru marile mișcări și seisme sociale care au urmat. Reddaway are dreptate să sublinieze rolul de pionier, deci de catalizator moral al disidenței anilor '70 și '80. Acum, cînd arhivele Biroului Politic sovietic sunt, fie chiar parțial, accesibile investigației publice, reiese limpede că potentatii comuniști erau pur și simplu terorizați de fiecare din acțiunile critice, opozitioniste pe care le denunțau cu atită vehemență și simulație dispreț în presa oficială. Rolul mișcărilor și grupurilor disidente a fost așadar crucial în constituirea unor viziuni politice și morale alternative. Ele aveau să devină patul germinativ al noilor forme politice al căror orizont depășea cadrul restrins al proiectului gorbaciovist. Aș adăuga aici un alt element legat de faptul că în perioada brejnevistă elita oficială se compromise într-un asemenea grad prin corupție și incompetență, prin cinism și ipocrizie. Înțelegerea renovatoare venită din acele cercuri nu mai avea cum să galvanizeze energiile sociale. Ereditatea

politică a lui Gorbaciov, percepută ca promotor al schimbării intrasistemice iar nu antisistemice a fost maledicțunea originală a perestroikăi: respectiv, lipsa de credibilitate a grupului care pretindea că urmărește umanizarea sistemului. Firește, acum cînd Gorbaciov nu mai este decît o vedetă a campusurilor universitare americane, ne dăm seama că proiectul său de redresare a sovietismului a eşuat lamentabil. Ceea ce nu diminuează, desigur, meritul său istoric de a fi contribuit, fie și împotriva proprietății sale dorințe, la demolarea ultimului imperialism ideologic al secolului douăzeci.

Nu mai puțin fascinante sunt contribuțile lui Robert Conquest și Richard Pipes la discutarea abdicărilor intelectuale ale unor sovietologi de prestigiu. Robert Conquest, autor al capodoperei istorice consacrate Marii Terori staliniste, insistă asupra refuzului multor istorici și politologi de a accepta unicitatea absolută a totalitarismului stalinist. Motivul acestei orbiri este, în opinia lui Conquest, legat de opțiunile și afinitățile personale, de obicei politice, ale respectivilor cercetători. O altă cauză a fost prejudecata curentă că mărturiile emigrantilor și scrierile disidenților nu pot fi considerate dovezi istorice autentice. Corolarul acestei poziții a fost acceptarea statisticilor oficiale, evident falsificate, purtînd indoienicul gîrlă autorităților sovietice. Richard Pipes, profesor de istorie rusă la Universitatea Harvard, explorează în studiul său tendințele "revizioniste" din istoriografia americană consacrată luării puterii de către bolșevici. El arată că este vorba de o tendință frauduloasă de a confira lovituri de stat leniniste din noiembrie 1917 valoarea unei revoluții de masă, ceea ce este absolut contrar irefutabilelor probe istorice. Chiar acum, cînd relațiile arhivelor sovietice nu mai pot fi ignorate, există încă istorici conviști că avem de-a face cu exagerări partizane și că, dincolo de teribilele atrocități, Rusia a cunoscut și o veritabilă modernizare. Acest număr special din *The National Interest* servește nu numai elucidării cauzelor colapsului sovietismului, dar și exorcizării multora din aberațiile interpretative care, explicit sau implicit, au încercat să justifice nejustificabilul.

"PRIVEȘTE ÎNAINTE CU MÍNIE"
FLORICA ICHIM

Mereu aceeași confuzie

Au existat niște zile, în urmă cu aproape patru ani, cînd toti purtau aripă, cînd toti străuceau de speranță. Erau zile cum se trăiesc o dată la cîteva generații. Dar n-a fost să fie așa. Început cu început, totul s-a înnegrat într-o destrâmare constantă, care face linii imprecise din contururi ferme, amestecă noțiunile, înneachă valorile în magma mediocrității. Sîi am ajuns la ziua de azi, cînd confuzia se adaugă sărăciei generalizate, cînd lipsa de speranță înăbușă, cînd restaurația nu se impune. A venit, astfel, peste noi dezamăgirea și cu ea, în consecință firească, descurajarea. Din starea aceasta își trage materia și pe ea vrea să o surprindă filmul lui Petre Sâlcudeanu (scenarist) și al lui Nicolae Mărgineanu (regizor) "Privește înainte cu minie".

Ne aflăm în filmul lor într-un oraș portuar scufundat în mizerie și neputință. Cei puși să conducă destine de instituții sunt mai răi ca predecesorii ceaușisti (dacă nu sunt aceiași), structurile Securității s-au refăcut și oamenii ei bîntuite peste tot, orașul colcăie de proxeneți și afaceriști. Poliția pare sau este neputincioasă, iar sărăcia, suverană. Un aer de sordid și de promiscuitate învăluie existențele. Nimic din ceea ce ni se arată nu este neadevărat și comunicarea filmului ajunge, datorită construcției sale riguroase, direct și necondiționat la spectator. Actori buni ca Remus Mărgineanu, Luminișa Gheorghiu, Ion Haiduc, Cristian Iacob (pentru a cita doar cîțiva, cînd, de fapt, întreaga distribuție este impecabilă) fac personajele credibile și destinele lor exemplare. Aparatul de filmat scormonește toate cotloanele vieții înfrînte, acolo unde nu există speranță soluțiile par provizorii, iar încercările fiecăruia apar ca expediente de viață, nu existență reală. Calitatea prin-

cipală a filmului este atmosfera la care au contribuit creatorii citați, ca și autori decorurilor Dan Toader, creațoarea

costumelor Andreea Hasnaș, compozitorul Petre Mărgineanu, și mai ales semnatarul imaginii – Alexandru Solomon. Camera acestuia are proprietatea de a izola semnificativ, de a întări sau de a substitui discursul. Prim-planurile ne izbesc, panoramările sunt cuprinzătoare, iar universul opresant este refăcut în detaliu. "Privește înainte cu minie" este filmat și montat cu dramatism. Dar...

Titlul filmului ne trimite la "free-cinema"-ul britanic de acum cîteva decenii și nu ne trimite întimplător, căci eroul său nu este decît un revoltat. Omul care în 1987 organizase o grevă, făcuse inchisoare politice, refuzase colaborarea cu Securitatea, luptase în Revoluție, deci, în viață să înfăptuise multe (ne spune biografia povestită a personajului), apare în film ca simplu revoltat. Nu este un om cu o morală care s-a ridicat împotriva unui sistem, nu este un om al faptelor cugetate, ci unul excedat de nedreptăți din cînd în cînd și, atunci, protestul lui este dezordonat, cu efect ambiguu și urmări contradictorii. Dacă autorii filmului au vrut să arate că această ne-au fost disidenți, luptătorii și revoluționarii, eu îi bănuiesc de sprijin conștient acordat confuziei de valori. Existența mizgoasă a personajului nu este derută de moment, este derută în principiu. Familia lui nu suportă destrâmarea numai din cauza sociale, ci, îndeosebi, din eroziune interioară, vinovat principal fiind tocmai eroul greivist, disident și luptător, ce ne apare indiferent și inconștient în celula sa familială. Este o nouă aducere la numitor comun a tot și toate – o uniformizare în mizerie morală. Lucrul mi se pare că atât mai grav cu cît filmul este puternic și are mult adevar. Cînd jumătate dintr-un tabou este exact, nu rîsi să crezi în exactitatea întregului?

FLORICA FULGEANU
INDOCHINA

Realizat în 1992 de regizorul francez Régis Wargnier a fost premiat în 1993 cu premiul César pentru cea mai bună interpretare feminină (Catherine Deneuve), premiul pentru imagine (François Catonnié), decoruri (Jacques Bouffnoir) și pentru cel mai bun rol secundar feminin (Linh Dan Pham).

De asemenea i-a fost acordat Golden Globul și Oscarul pentru cel mai bun film străin.

Din 21 septembrie rulează și pe ecranele românești.

Acțiunea se petrece prin anii 1930 în Indochina, actualul Vietnam, pe atunci colonie franceză.

O lume exotică, căreia coloniștii francezi i-au pus pe cetea rafinamentului la nivelul vieții mondene, dar pe care n-au putut să stăpîne în profunzimile ei.

Destinul Elianei Devriera servește de pretext pentru descifrarea evenimentelor politice ce au transformat Indochina din colonie într-un stat amputat.

Catherine Deneuve, cunoscută la noi din "Umbrile din Cherbourg", "Viața la castel", "Domnișoare din Rochefort", "Mayerling", "Piele de măgar" etc.) afirmă, acum în preajma împlinirii vîrstei de 50 de ani că rolul ei este "pasionant și romantic pentru că aici se întrelăie și dragostea maternă și cea filială și dragostea pur și simplu și dragostea pentru o tară".

Filmul are și o importanță documentară.

"César"-ul pentru imagine și decoruri constituie o recunoaștere a felului în care s-a reconstituit epoca istorică respectivă.

Filmul este ambicios, iar recunoașterea internațională a calităților lui demonstrează că eforturile depuse în acest sens n-au fost inutile.

RADU GRIGOROVICI

Scrisoare deschisă domnului acad. Mihai Drăgănescu, președintele Academiei Române

Domnule Președinte,

Cum era de așteptat, "informarea" Dvs prezentată oral în ședința Prezidiului Academiei Române și apoi în Adunarea ei generală din aceeași zi de 31 septembrie 1993, transmisă în scris, la inițiativa Dvs, membrilor Adunării generale în timpul sesiunii acesteia, a ajuns în presă. În Adunarea generală nu ați binevoit să-mi acordăți cuvântul pentru a vă răspunde pe loc. La protestul meu ați reacționat grăjios: "Sediția o conduc eu!". De aceea, în baza dreptului la replică, îmi iau libertatea să fac în aceeași revistă în care a apărut "informarea" Dvs.

Din tot atacul Dvs împotriva "aliatilor" Al. Birișeanu, N.N. Constantinescu și R. Grigorovici – li voi numi pe scurt BCG ori de căte ori va fi vorba de toți trei – o singură propoziție sună a revoltă sinceră: "Nu am înțeles și nu înțeleg o astfel de atitudine". Este vorba de atitudinea mea.

Am mai încercat să v-o explic într-o scurtă misivă care însoțea cele două scrisori, legate de procedeul de alegere a noii conduceri a Academiei, și de modificarea art.29 al statutului Academiei Române, publicate în revista "22" la 22.07.1993 și la 19.08.1993. Reproduceam acolo din cartea "Consilier de Taină al Puterii" a Christinei Ockrent și a contelui Alexandre de Marenches răspunsul celui din urmă la întrebarea dacă i-a folosit faptul că este bogat. Iată-l: "În anumite posturi este nevoie de independentă totală. Trebuie să știi să contrazici puterea politică, chiar la nivel de șef de stat. Dacă atunci... cind trebuie să-i spui, cu respectul cuvenit, că nu ești de aceeași părere și că se înșală, dacă, în acel moment crucial, te gândești la avansare, la onoruri și dacă, fie și o frațiune de secundă, îl menajezi, ei bine, în acel moment începi să trădezi.". Bănuiam că nu veți înțelege această atitudine, pur și simplu din orgoliu, dar am căutat și atunci și cauți să acum să nu trădez.

În esență v-am înfruntat în două privințe:

1. În acțiunea Dvs, devenită morbidă, dar sistematică, de a instaura pentru Dvs și președintele următor al Academiei Române un regim prezidențial, în locul sistemului actual, colegial, caracteristic pentru toute Academiiile din țările democratice.

Ați atribuit de la bun început coordonarea serviciului de relații externe – ceea ce era normal având în vedere atribuțiile Dvs – dar și a cancelariei și a contenciosului. Ați pus în fruntea acestor servicii foști funcționari de partid. Ați îndepărtat prin decizie personală singura salariată ne-membră de partid fără a dovedi prin acte autentice o încalcare a îndatoririlor ei de serviciu.

Ați numit pe un funcționar al Academiei, fost minor al Securității (cunoșteai acest fapt) în postul ne-statutar de Secretar științific al Academiei. L-ați demisat ca singura persoană prin intermediul căreia trebuia să luăm contact cu Dvs, atunci când erați viceprim-ministrul guvernului. Noroc că începuse să semneze circulară în numele Dvs. Aceasta a dus la demiterea sa din funcție.

Ați încercat să ne impuneti o persoană care nici nu era un salariat al Academiei drept secretar al Biroului Prezidiului. Vi l-ați asociat mai târziu în calitate de Consilier prezidențial, plătit regesțte cu o indemnizație de conducere aproape de două ori mai mare decât aceea a unui director de institut de cercetare și egală cu unui rector de universitate, deși nu are nici pe departe calificarea pentru un astfel de post. L-ați pus să anchezze comportarea unui grup de 17 membri ai Academiei, pe care tot el i-a selectonat ca fiind suspecti.

Până la urmă, ați ajuns să vă sfătuji exclusiv cu camarila astfel creată. În schimb nu informați și nu consultați înainte de luarea unor hotărâri majore pe colegii Dvs din Biroul Prezidiului în afara, uneori, de unul singur dintre ei, care este de acord cu orice zicet sau facetă. Explicația pe care ați oferit-o Prezidiului pentru acest mod de a proceda a fost că nu ați convocat Biroul Prezidiului știind că membrii acestuia nu vor fi de acord cu Dvs.

Ați inițiat și ați reușit să treceți prin toate organele de conducere ale Academiei o modificare de statut, care desființează secretariatul Academiei. De acesta răspunde secretarul ei general, care rămâne fără atribuții precise. Recent l-ați interzis, prin intermediul unui simplu funcționar, secretarului general să semneze în această calitate actele prin care se implementează hotărârile Biroului Prezidiului și ale Prezidiului.

Invocați în repetate rânduri pretinse prerogative ale președintelui Academiei, neprevăzute în statutul ei. Dar statutul vă subordonează clar Prezidiului și Adunării generale. Considerați drept "les-majestate" faptul că un vicepreședinte și-a permis, într-un inter-

viu, să critice pe președintele Academiei, ceea ce credeți că încalcă statutul (care articol?) și principiul discutării problemelor în cadrul strict al Academiei (enunțat unde?). Uitați că prima ieșire din acest cadră vi se datorează Dvs. Refuzați însă să răspundeti concret la "atacul" meu, în care arătam succint că ati umplut aparatul propriu al Academiei cu foști funcționari de partid proveniți din aparatul central al PCR. Dispuneți, în schimb, de revista "Academica" și de un buletin de presă prin care dați comunicate fără a consulta pe cineva. Înțelegeți că înțelegeți de presă fără a anunța pe membrii Biroului Prezidiului și faceți acolo declarări în care prezentati hotărâri luate doar de Dvs drept hotărâri certe ale Academiei. Astăzi se pare firesc și în acord cu statutul?

Grandomania, care vă stăpânește din ce în ce mai mult, se vădează în afirmația făcută în "informare" cum că președintele reprezintă Adunarea generală, Prezidiul și în general Academia, uitând că poate face aceasta numai cu acordul organelor ei de conducere. Considerați că nelinșterea Dvs în BCG este suficientă pentru a ne excomunica, precum Papa de la Roma, din conducerea Academiei și a declarării nulă și neavenuță funcționarea Biroului Prezidiului?

Nelocul ei mi se pare și afirmația Dvs că nelinșterea Dvs în BCG izvorăște "dintr-un fond românesc, cu adânci rădăcini". Nu credeți că în felul acesta comiteți o nedelicătate față de acel membru al Biroului Prezidiului care vă ține parteua cu neclință credință?

Mai reprobați celor trei colegi BCG că nici unul dintre ei nu a acționat în litera și spiritul hotărârii privind pe "ă" și pe "sunt". Cel puțin în ce mă privește, scriu, ca în tinerețe "a hotărî" și, ce-i drept, cu oarecare retinere, "hotărât", respectând astfel hotărârile Adunării generale; mă simt întinerit și "total eliberat de comunism". Bietul de mine nu pot simți altfel plăcerea deplină de a mă fi "delimitat de regimul socialist totalitar", deoarece nu am fost nici membru de partid, nici consilier al lui Nicolae Ceaușescu, nici membru al CC al PCR, nici vicepreședinte la CNST ca Dvs și nici nu am felicitat, în noiembrie 1989, pentru realegerea sa în CC al PCR, pe cel ce l-ați îndepărtat mai târziu din același motiv din conducerea Academiei.

În sfârșit, ca în orice proces politic de tip stalinist, recunoște că eram cel mai indicat să provoacă o explozie a Academiei Române, cănd, alături de toți membrii Secției de fizică a Academiei, să se analizeze dacă nu cumva, potrivit prevederilor statutului, membrii corespondenți ai Academiei au dreptul să participe cu votul lor la alegerea noilor membri corespondenți. De altfel explozia a reusit parțial, căci datorită "situației grave create", președintele și viitoarea conducere a Academiei Române – dar nu și noi membri corespondenți ai Academiei – vor fi aleși nu numai de membrii titulari, ci și de cei corespondenți. O astfel de trădare nu putea comite decât un fost ofiter de rezervă, care ca genist, a învățat să maniuască dinamita și trolitul, a luptat pe frontul antisovietic și este veteran de război, ca mine.

Trebuie să vă acord totuși un punct pozitiv, când mărturisiti textual: "În lipsa mea de încredere față de cei trei colegi a trebuit să acționeze de unul singur...", dar trebuie să vă scăd totuși două puncte când continuați: "...desigur în limitele legii și ale statutului Academiei". Vă asigur că statutul nu vă permite să acționați de unul singur.

Cât despre evaluarea prin puncte a activității membrilor Academiei, Dvs considerați că aceasta este prerogativa Dvs. Totuși ea n-a prea fost luată în seamă de membrii Adunării generale. I-ați acordat unui candidat 9 puncte, dar el n-a fost promovat la rangul de membru titular, deși a fost supus (nestatutar) de două ori la rând operației de alegere, în timp ce alti doi candidați nu au obținut din partea Dvs decât 6 puncte, dar au fost promovați de Adunarea generală la rangul de membru titulari.

2. V-am înfruntat de asemenea, dezvăluind încări bine precizate ale statutului Academiei și chiar ale legilor țării, pe care le-ați comis de unul singur. Ele au cauzat tulburări neobișnuite în sistemul de instituție de cercetare ale Academiei și au pus, și mai pun, în pericol patrimoniul imobiliar, funciar și cultural al ei. Vă amintesc problema cedării a vreo 6.000 mp de teren al Academiei pe 99 de ani unui consorțiu finanțat elvețian pentru construirea unui Centru economic și cultural elvețian care ar bloca orice dezvoltare ulterioară majoră a neprețuitei biblioteci academice. și astăzi atunci când, printre o donație generoasă a Băncii Naționale a României, s-a putut începe construcția unei biblioteci noi, modernizate, cu o arie de 16.000 mp. În

plus, se va realiza consolidarea unuia din depozitele bibliotecii, grav avariat de cutremure, care riscă să se prăbușească la primul seism, îngropând sub el comori culturale dintre cele mai de preț.

Continui cu alte câteva exemple.

În decizia Dvs nr.475 din 16.07.1993 ati trecut sub tacere art. 19(1) al legii de pensionare nr. 3/1977, care fixează o vârstă de pensionare a personalului de cercetare de înaltă calificare apreciabil mai mare decât cea a personalului mai puțin calificat. În aceeași decizie, luate fără măcar stirea, daramte consultarea Biroului Prezidiului, stabiliți exceptii de la acea lege și încălcări drepturile institutelor de cercetare cu personalitate juridică de a hotărî ele înseși în aceste probleme.

Ați încălcărat grav art. 47(1) din statutul Academiei Române în următoarele împrejurări: la 23.03.1993 ati susținut votului Adunării generale, statutar constituite, propunerea Prezidiului Academiei de a restrângă la membrii titulari dreptul de vot la alegerea noilor membri corespondenți. Propunerea nu a intrunit majoritatea absolută a membrilor prezenți. În virtutea art.47(1) propunerea era respinsă. Într-adevăr acest articol stipulează textual: "Hotărârile (Adunării generale) se iau cu majoritatea absolută a voturilor din numărul total ai membrilor prezenți". În mod abuziv ati pus atunci la socoteală voturile exprimate în scris de către membrii absenți ai Academiei și ati declarat propunerea Prezidiului drept admisă. Adunarea aprobată anterior această procedură de vot la inițiativa Dvs, deși n-avea dreptul să încalce statutul. Ea ar fi trebuit să modifice statutul în acest sens, dar n-a făcut-o. Astfel s-a ajuns la situația paradoxală că membrii corespondenți nu au drept de vot la alegerea noilor membri corespondenți, dar au dreptul să voteze la alegerea urmășului Dvs la președinție!

Nu numai că ati evitat sistematic să informați pe colegii Dvs din Biroul Prezidiului și din Prezidiul Academiei despre angajamentele luate de Dvs față de instituții și persoane din afara Academiei, dar ati emis – cum singur mărturisiti – decizii fără consultarea Biroului Prezidiului și fără a avea la bază hotărâri ale Prezidiului Academiei, așa cum cere de fapt art. 53 al statutului, pe care-l cităi mereu în aceste decizii. Mă refer la deciziile Dvs nr.423 din 24.06.1993, nr.475 din 16.07.1993 și nr.725 din 22.09.1993. Câte alte decizii vor mai fi fost emise fără stirea organelor de conducere statutare ale Academiei și date direct spre executare aparatului propriu al Academiei, controlat acum integral de Dvs, nu știu. Știu însă că ultima dintre ele a fost emisă după ce Prezidiul Academiei a respins propunerea Dvs (nr. 2 din "informare"), în care cereați ignorarea Biroului Prezidiului în activitățile de conducere și de execuție garantate de articolele 52 și 55 din statutul Academiei Române.

Tot de unul singur aprobați procesele verbale ale Prezidiului, fără verificare din partea lui, deși procesele verbale ale Biroului Prezidiului sunt supuse acesei verificări.

Mă opresc cu exemplele aici, pentru a pune capăt acestei scrisori, devenită prea lungă. Adaug însă că la toate afirmațiile mele precise care – sunt de acord – vă "discreditează", nu ati reacționat prin afirmații similare, care să mă discrediteze la rândul meu, ci prin acuzații vagi, de tipul "neîncredere reciprocă", "explozie", "pericole de a împiedica delimitarea de regimul socialist totalitar", "lovituri mortale", "atacare publică", în presă, a președintelui", "un vicepreședinte care pescuiește în apă tulbure din interes, la comandă (nu se spune a cui)" sau datorită orbirii prin nemulțumire", "campanie de distrugere a Academiei", etc., etc. Toate aceste acuzații invite spectrul celor invocate la procesele staliniste: "dușman al clasei muncitoare", "trădător de țară", "agent al imperialiștilor", "elemente dușmanoase infiltrate în partid", "Iuda Tito" și altele astea.

Închei, apelând la omul ce mi s-a părut că erați când v-am cunoscut acum mulți ani, și în care vedeam, atunci când v-am văzut, în 1990, alături de mulți alții, pe cel mai potrivit candidat pentru postul de președinte al Academiei. Dacă ați fost și atunci omul care s-a revelat în ultimul an, înseamnă că m-am înșelat amărnic. Cu atât mai mult să simt dator să dezvălu scopurile și procedeele Dvs, chiar și în afara Academiei Române, pe care tindeți să o transformați dintr-o republică democratică oamenilor de știință și cultură într-un cnezat electiv, guvernat în stil absolutist, controlat din umbra de o camarilă. Riscăți să compromiteți astfel Academia în ochii intelectualilor, români puri sau impuri, cu rădăcini adânci sau fără.

Nota redacției:

În textul de mai sus am respectat ortografia autorului. Întrucât are o referire la scrierea cu "ă" din a.

Cea de-a doua reuniune a jurnalistilor din Europa Centrală și de Est

ERIC CHENOWETH

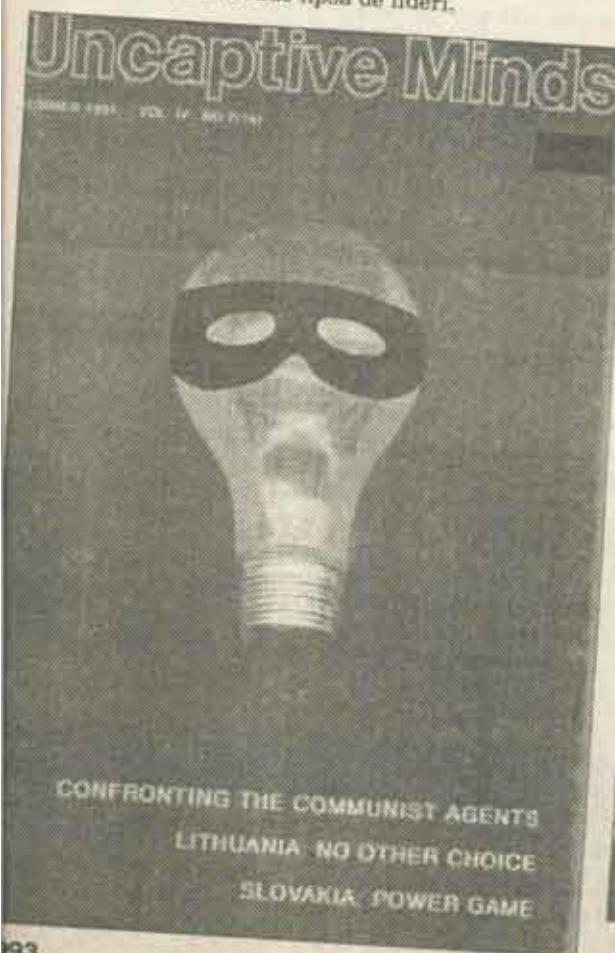
Vestul a greșit creând speranțe pe care nu le-a putut respecta

Absolvent al Universității Columbia (1985). Director al Comitetului de ajutorare a "Solidarității" (1981-1985) și al Institutului pentru Democrație în Estul Europei (1985-1987), a lucrat apoi (între 1987 și 1991) pentru cunoscuta Federație a sindicatelor americane (American Federation of Labour and Congress of Industry Organisation).

Din 1988 este editorul publicației *Uncaptive Minds* (lunar, apoi trimestrial). *Uncaptive Minds* a fost creată pentru ca vocile opoziției din Estul Europei să se audă și în Occident. Până în 1989, țările de care s-a ocupat *Uncaptive Minds* erau: Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria. România a fost prezentă printr-un interviu pe care Eric Chenoweth îl-a luat lui Mihai Botez. După 1989, Centrul și Estul Europei s-au largit.

Primii colaboratori ai lui *Uncaptive Minds* au fost în majoritate disidenți; după 1989, s-a format o echipă remarcabilă de analiști politici ai fenomenului istoric în jurul editorialistului Jakub Karpinski, mentorul intelectual, între care menționăm pe pe Józef Dariski, Judith Ingram, Glenn MacDonald, Urszula Droszewska. Temele care revin sint cele care frântă Estul Europei la această oră: tranziția, opoziția față de postcomunism, decomunizarea etc.

L-am rugat pe Eric Chenoweth să ne expună căteva dintre scopurile explicite pe care și le propune *Uncaptive Minds*. Cel mai important dușman al democratizării (a spus Eric Chenoweth) este teama de schimbare a oamenilor, susținută de forțele politice care vor să profite de ea - ex-comuniști și naționalist-extremiști, iar obstacolul principal este postcomunismul, o "stare" intermediară ivită în evoluția societății, între comunism și democrație. Occidentalii nu s-au așteptat să existe atâtea dificultăți în calea trecerii de la o societate comunistă la o societate democratică deschisă: pentru că nu au înțeles natura exactă a comunitismului. Creând speranțe pe care nu le-a putut respecta și a creat în Est frustrări, așa cum s-a întâmplat în anii 1960 în SUA cu negrii cărora li s-au creat foarte mari așteptări. Din păcate, Vestul (și mai ales Europa Occidentală) a dus lipsă de lideri.

Între 24 și 26 septembrie, sub auspiciile Fundației Humanitas și ale Institutului pentru Democrație în Europa de Est, a avut loc o reuniune a centrelor pentru pluralism și a jurnaliștilor din Europa Centrală și de Est. Vă prezentăm în numărul acesta doi dintre participanți: Petruska Sustrova (fostă disidență, fost ministru adjunct de Interne în Cehoslovacia) și Eric Chenoweth (editorul revistei *Uncaptive Minds*), urmând ca în numărul viitor să reproducem interviul cu Irena Lasota.

Subiecte de interes pentru presa din țările Europei Centrale și de Est

1. accesul la dosarele Securității, decomunizarea
2. identitatea națională, minorități
3. ce este presa independentă
4. privatizarea presei
5. probleme economice
6. ce înseamnă "stingă" și "dreppta" în mass-media
7. managementul financiar al presei
8. deziluzia creată de politică și politicieni
9. cine sunt noi politicieni
10. corupție, scandaluri
11. crima organizată
12. viața cotidiană, nivelul de trai
13. reminiscențe ale regimului sovietic în țara Dvs.
14. locul nostru în Comunitatea Europeană și cum să îl dobândim
15. spirit european și identitate națională
16. folclor politic - ritual, limbaj, simboluri
17. religie, rolul (puterea) bisericii
18. crima în țările postcomuniste
19. cultura și sponsorii săi
20. cultură națională, cultură politică
21. migrații (persoane, bunuri, ...)
22. interviuri cu personalități

Petruska Sustrova și Irena Lasota

Imagine din simpozion

PETRUSKA SUSTROVA

Născută în 1947, la Praga. Era studență la filosofie și în 1968 cind a fost arestată pentru că a difuzat manifeste contra invaziei Cehoslovaciei de către trupele sovietice. Doi ani de închisoare, apoi funcționară la postă, casatorită, 5 copii. Semnatara a "Cartei '77", colaboratoare a lui Václav Havel, Jiri Dienstbier, Václav Denda, din 1985 este purtătoare de cuvânt a "Cartei '77". Poliția face dese percheziții la ea acasă, uneori o arestează pentru cîteva zile.

Între mai 1990 și februarie 1992 este consilier al primului-ministrului și apoi ministru adjunct de Interni. Continuă să lucreze în redacția publicației "Europa Centrală", care pînă în 1989 a apărut în samizdat.

De la începutul lui 1990 coordonează o comisie teritorială pentru verificarea poliției secrete și asigură apărarea membrilor guvernului și a ambasadelor.

Legea lustrației

Ca adjunct al ministrului de Interni a pregătit proiectul legii lustrației pe care parlamentul a votat-o, cu mici modificări (comuniștii se aflau în opoziție). Conform legii lustrației, agenții poliției secrete, cei care lucraseră în aparatul comunist în legătură cu poliția secretă, gărzile muncitorești înarmate și funcționarii lor nu aveau voie să fie funcționari de stat vreme de 5 ani. În lege erau precizate funcțiile interzise. Legea nu acuza întreaga clasă a nomenclaturii, ci doar pe cei care cooperaseră cu poliția secretă. Legea lustrației (similitudini față de Punctul 8 al Proclamației de la Timișoara) nu acuza anumite categorii sociale, ci voia doar să apere aparatul de stat de posibilitățile de săntaj. Fiecare cetățean care voia să obțină un anumit post în aparatul de stat era obligat să se verifice singur și el ceea ce ministrul de Interni să-i dea răspunsul. Legea a fost promulgată la 4 noiembrie 1991. Consiliul European și d-na Catherine Lalumière au considerat că ea incalcă drepturile omului, dar parlamentul ceh a votat-o. Partidele politice mai importante și-au aplicat și ele lustrația, pentru a nu fi infiltrate de agenți ai poliției secrete.

Din 200 de parlamentari cehi, comuniștii reprezintă circa 14%. Blocul de stînga îl cuprinde pe comuniști și alternativa de stînga. Partidele socialiste (social-democrate) sunt în parte formate din ex-comuniști, partizani însă ai reformei. Există și o extremă dreaptă cu program de extremă stîngă.

Legea decomunizării

Votată în iunie 1993 de parlamentul ceh, ea afirmă, în termeni retorici, o atitudine față de trecut (comunismul a fost criminal față de societate, față de oameni, față de natură). Acum guvernul este obligat să creeze baza legislativă pentru aplicarea legii. Consecinței ei practică va fi sprijinirea curților de justiție în procesele de restituire a proprietăților confiscate în comunism. Legea pentru revenirea la vechile proprietăți este făcută, o parte dintre vechii posesori și le-au recăpătat, dar o parte nu. Cartierul rezidențial, de pildă, este în parte restituit, deși unii dintre foșii demnitari comuniști (V. Bilák, de pildă) au luptat ca să-și păstreze vilele. Cele mai mari probleme sunt în privința restituirii pămînturilor, ne-a spus, în încheiere, Petruska Sustrova.

LEGEA asupra legitimității regimului comunist

Parlamentul a adoptat următoarea Lege a Republicii Cehe:

Fiind conștient de datoria sa ca, în calitate de Parlament liber alăs, să ia o poziție asupra regimului comunist. Parlamentul,

AFIRĂ că Partidul Comunist din Cehoslovacia, conducerea și membrii acestuia poartă responsabilitatea pentru modul în care a fost condusă țara între anii 1948 și 1989, și anume pentru:

- desființarea sistematică a drepturilor și libertăților omului;

- degenerarea morală și economică a țării, însoțită de: - crime judiciare și teroare impusă celor care au avut opinii diferite;

- înlocuirea economiei de piață perfect funcționale a țării cu o administrație planificată și centralizată;

- distrugerea principiilor tradiționale ale dreptului de proprietate;

- folosirea învățămîntului, educației, științei și culturii în scopuri politice și ideologice;

- devastarea fără scrupule a Naturii și DECLARĂ că în activitatea sa viitoare se va ghida după această lege.

Pagina realizată de GABRIELA ADAMEȘTEANU

MAGDA CÂRNECI

Sofia ori Bucureștiul?

Dacă vreți să vă faceți o idee simplă și palpabilă despre cum mai merge reforma la români, cel mai simplu e să trageți o fugă pînă-n Bulgaria. Pînă la Sofia, de pildă, ca să comparați cu Bucureștiul. Pentru că se pare că nimic nu ne poate clinti iluziile despre noi însine și vraja ideilor vagi, generale despre democrație, privatizare, economie de piață, decit poate proba concretă a unui centru comercial, de exemplu, dintr-un mare oraș dintr-o țară "prietenă". Să nu renunțăm la cliché și idei preconcepute despre locuri, oameni sau un popor, pînă nu ne lovim de proba concretă.

Or, pentru bulgari, Sofia poate fi o asemenea probă concretă. Am coborit în gara centrală a orașului cu ideea gata-săcătă, cu impresia "respirată" din opinia noastră generală, că Bulgaria e "totuși" în urma României, că nu suntem noi "coada cozi", că bulgarii sunt mai "inței" decit noi. Să mă aşteptam să găsesc un oraș la fel de murdar, la fel de delabrat, doar pigmentat pe ici pe colo cu magazine ochioase, precum Bucureștiul.

M-am trezit într-un oraș bine întreținut, plin-ochi de firme, cafenele, restaurante și magazine perfect occidentale, în care doar unele ziduri coșcovite din părțile superioare ale clădirilor mai amintesc de decaderea endemică pentru această regiune de pînă acum 3-4 ani.

Pe seama cui să pun această Sofie frumoasă și plină de vivacitate? E drept că orașul e destul de nou în forma să actuală: în liniile lui principale el a fost tăiat abia la sfîrșitul secolului trecut, după ce bulgarii au fost eliberati de turci cu ajutorul rușilor și românilor (lucru pe care ei nu uită să-l amintescă). Dar structura lui e mult mai rațională, mai limpede, mai bine gîndită pentru viața comunitară, decit cea a hăscului, dezlinatului, greu sistematizabilului București.

E drept că cele mai multe din clădirile principale au fost construite abia în primele decenii ale secolului, de către arhitecti austrieci sau ruși, într-un stil neo-clasic sau neo-eclectic, pe atunci deja depășit în alte părți ale continentului. Dar tocmai prezența lor masivă, preponderentă în economia vizuală a orașului, cu aerul lor ușor greoi dar perfect ordonat, conferă centrului Sofiei un fel de respectabilitate clasica, pe care Bucureștiul – cu amestecul lui barbar de case de raport mărunte și prost construite, de edificii pretențioase dar prost plasate, de numeroase construcții moderne prost legate de restul orașului – nu o are.

E drept că bulgarii au fost – prin tradiție, prin slavofilie și puseuri comuniste precoce – mult mai atașați ca români de marele prieten sovietic de la Est. Dar capitala lor n-a suferit amputările grosolană pe care Bucureștiul le poartă tăiate ca niște operații cosmetice aberante drept în vechiul centru istoric, semne ale unei megalomanii înăltate pe o independentă de fațadă și păguboasă.

Fără asemenea plombe faraonice care să-i fringă coerenta istorică și arhitecturală, centrul Sofiei rămîne mai logic, mai pe măsura oamenilor care îl locuiesc și mai bine păstrat pentru ceea ce înseamnă tradiția, fie și recentă, a locului. Centrul Sofiei seamănă foarte bine cu un burg din Europa Centrală sau Vestică, și numai numele de firme și străzi scrise în alfabetul slavon (dar și în cel latin) m-au ajutat uneori să nu mă închipui într-o capitală occidentală.

Vorbesc aici numai de orașul vechi, căci cartierele noi sănătoase ale celor din orice alt oraș mare

din lume și nu ne pot spune mare lucru pentru comparația noastră decit poate prin fațadele lor. Bine întreținute, semnele ale incepătorii de reformă pe care, spre deosebire de cei români, comuniștii bulgari au aplicat-o către finele anilor '70 și pînă spre 1986, fațadele nu constituie pentru ochi acea jelenie vizuală insuportabilă pe care îl oferă și azi cartierele bucureștene noi, simboluri peremptorii ale "socialismului de tip românesc" pe care unii de la noi încă-l mai pling și de care mulți nu vor încă să se despartă.

E drept că bulgarii n-au avut o revoluție singură la sfîrșitul lui 1989, dar capitala lor e mai radical transformată de ultimii trei ani decit a noastră. E drept că bulgarii au votat la început majoritar cu Partidul Socialist (fost comunist), dar Uniunea Forțelor Democrate (opozitie) a știut apoi să-și adjudece și să-și asume guvernarea.

mijloc", burgheză dacă vreți, dar stabilă și harnică, ceea ce, de asemenei, explică înflorirea comercială spectaculoasă a orașului într-un termen atât de scurt, lucru de care chiar locitorii orașului sănătoase și mindri și uluiți.

În timp ce Bucureștiul încă mai zace într-un fel de așteptare confuză, într-o stare de semi-activitate, în care magazinele ori restaurantele nu prea numeroase aparute pînă mai an supraduiesc ca niște oaze exotice în mijlocul junglei de spații cooperativiste, de stat, sau apartinând cine mai știe cărei instituții, direcții, aprobări sau centrală.

E drept că Sofia are o populație de două ori mai mică decit Bucureștiul, dar are vreo 30 de galerii de artă private, spre deosebire de București care are vreo patru. E drept că tinerii bulgari au mai prins la școală limba rusă pe lingă engleză, dar acum impingează barurile și cafenelele în ținută și tunsori cît se poate de occidentale, și fără complexe cîntă jazz sau muzică populară bulgară în mijlocul străzii.

E drept că marele magazin "Tum" din centrul Sofiei nu se poate compara cu "Victoria", "Unirea" sau "Bucur" (nici măcar pline cu marfă proastă, românească ori orientală), ci doar cu mariile magazine din vest. E drept că are și Sofia țigani și, dar mult mai puțini și mult mai curați, care nu căresc din zece în zece metri, ci cîntă la titeră ori joacă ursul (la propriu).

E drept că bulgarii nu o părere mai modestă și mai realistă despre cultura lor decit au români. Dar la Sofia nu există discrepanță uriașă dintre mizeria Gării de Nord și cantitățile enorme de materii prețioase ingropate fără rost în Casa Poporului, construită evident impotriva poporului. E drept că ei nu au grupuri de intelectuali ortodocși care să planteze cruci vechi smulse din cimitire în mijlocul traficului din chiar centrul Bucureștiului, dar nici murdăria imaginabilă de la cîțiva metri de cruci, din Pasajul Universității, n-ai să o găsești nicăieri în capitala bulgară.

Vorba unui scriitor "vecin" care a vizitat de mai multe ori România, bulgarii n-au dat nume majore în cultura modernă, dar diferența enormă dintre virful și temelia piramidei sociale românești, dintre intelectuali și restul masei de rind, chiar dintre centrele urbane și satele noastre care arată ca rămase în secolul trecut, diferența asta nu mai e la bulgari de destulă vreme atât de socantă. Remarea asta îmi amintește de una asemănătoare făcută de un francez călător în țările române în secolul al XVIII-lea. Păstrînd desigur proporțiile, mă întreb dacă ceva esențial să-a schimbat sau are sănse în imediat să se schimbe.

E drept că în Bulgaria nu doar capitala, cum se întimplă la noi, nu doar Sofia e schimbată atât de spectaculos. Ci și frumosul Plovdiv, și Varna și miciile orașele, unde industria turismului a reușit să pună în valoare, de cîțiva ani buni, partea bună și pitorească a lumii balcanice. În vreme ce România – cu toate declamațiile ei eurofile, francofone și sfărător democratice, fără acoperire în realitatea vizibilă a străzii – nu doar la București, ci chiar în inima Ardealului, la Cluj, e din ce în ce mai "balcanică".

E drept că Sofia nu e Bucureștiul. Dar dacă aș fi întrebător care capitală e mai civilizată, mai atinsă de reformă și de schimbare, mai "europeană", cîci asta ne obsedează pe toti, aș răspunde fără ezitare. Sofia. Nu Bucureștiul.

Legea proprietății, legea investițiilor străine, legea privatizării etc., sunt probabil cauzele care fac ca în Sofia nu doar arterele principale să fie întesate pînă la refuz de vitrine strălucitoare și de restaurante luxoase, dar chiar străzile lățuralenice să fie atinse din plin de boala proliferantă a micilor magazine de tot felul, a firmelor de servicii, a barurilor și bistrourilor.

Și cum să explici aspectul, designul foarte modern cu care sunt concepute și finisate toate, dar toate acestea noi spații publice, gustul cu care sunt aranjate toate vitrinele, chiar și cele lățuralenice ori periferice, de parcă demonul competiției intru "good looking" ar fi trezit peste noapte ambii neobișnuite în acest popor care se consideră realist, practic, pedestru?

În vreme ce Bucureștiul, capitală plină de ifose și prezumții, de veleitarism și superficialitate, abundă într-un prost gust "specific", amestec ordinat de design de duzină, de bazar turcesc, de kitsch autohton și de cîteva încercări disperate de a imita săracăcius Occidental.

E drept că bulgarii au simpatii socialiste cu veche tradiție în mentalitatea lor populară, dar ei au reușit deja să accepte și să aplice "restituția", cum zic ei, adică retrocedarea imobilelor foștilor lor proprietari de drept. Sofia e acum un oraș al proprietăților imobiliare private, al proprietarilor de imobile care alcătuiesc acea atât de necesară "clasă de

ATENȚIE! Noul nostru număr de tel./fax este 311.22.08

Gabriela Adameșteanu (redactor-șef), Rodica Palade (redactor-șef adjunct), Andrei Cornea (redactor-șef adjunct), Dan Perjovschi (director artistic), Horatiu Pepine (publicist comentator), Oana Armeanu (actualitate culturală), Marian Chiriac (actualitate politică), William Totok (corespondent la Berlin), Ion Miron Damian (corespondent la Paris), Florina Popa (șef departament economic), Cornelia Niculae (contabil), Radu Dobândă (șef serviciu corectură), Alexandru Cirip (corectură), Gina Marin (fotoreporter, secretariat), Mircea Ionescu (șef serviciu difuzare), Ioan Condor, Mihnea Chiua, Flori Sava (difuzare), Maria Filip (curier)

Responsabil de număr: Gabriela Adameșteanu

Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Telefon 614.17.76, Fax 311.22.08

ISSN-1220-5761

Tipărit la
"PROGRESUL
ROMÂNESC" SA
Calea Plevnei 114
Tehnoredactare
computorizată
Adrian Baltag
Revista "22"